RSG Tromp Meesters Praktijkschool

SCHOOLPLAN 2010-2014

Artikel 24 WVO Schoolplan

1.Het schoolplan bevat een beschrijving van het beleid met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs dat binnen de school wordt gevoerd, en omvat in elk geval het onderwijskundig beleid, het personeelsbeleid en het beleid met betrekking tot de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Het schoolplan omvat mede het beleid ten aanzien van de aanvaarding van materiële bijdragen of geldelijke bijdragen, niet zijnde ouderbijdragen of op de onderwijswetgeving gebaseerde bijdragen, indien het bevoegd gezag daarbij verplichtingen op zich neemt waarmee de leerlingen binnen de schooltijden en tijdens de activiteiten die worden georganiseerd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, alsmede tijdens het overblijven, zullen worden geconfronteerd. Het schoolplan kan op een of meer scholen voor voortgezet onderwijs en een of meer scholen voor ander onderwijs van hetzelfde bevoegd gezag betrekking hebben.

2.Het onderwijskundig beleid omvat in elk geval de uitwerking van de wettelijke opdrachten voor het onderwijs en van de door het bevoegd gezag in het schoolplan opgenomen eigen opdrachten voor het onderwijs in een onderwijsprogramma. Daarbij worden tevens betrokken de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en voor leerlingen voor wie een leerlinggebonden budget beschikbaar is.

3.Het personeelsbeleid, voor zover dat in het schoolplan tot uitdrukking wordt gebracht, omvat in elk geval maatregelen met betrekking tot het personeel die bijdragen aan de ontwikkeling en de uitvoering van het onderwijskundig beleid alsmede het document inzake evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding, bedoeld in artikel 32d van de wet.

4.Het beleid met betrekking tot de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs omvat in elk geval:

a. de wijze waarop het bevoegd gezag bewaakt dat die kwaliteit wordt gerealiseerd,

b. de wijze waarop het bevoegd gezag vaststelt welke maatregelen ter verbetering van de kwaliteit nodig zijn, en

c. maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt.

Versie d.d. 1 december 2009

Bijlage 1: Aanvulling interne zorgstructuur
Bijlage 2: Pedagogische en onderwijskundige uitgangspunten
Bijlage 3: De RSG docentenstandaard
Bijlage 4: Het pdca-formulier
Bijlage 5: De activiteitenmatrix
Bijlage 6: Het Individueel Ontwikkelingsplan (IOP)
Bijlage 7: Streefdoelen praktijkonderwijs
Bijlage 8: AKA en praktijkonderwijs

Inhoudsopgave schoolplan

1. Inleiding

2. Algemene schoolgegevens

3. (Algemene ontwikkelingen sinds 2005) Ontwikkelingen in bestuur en organisatie sinds 2005

3.1. Het bestuur
3.1.1. Bestuurlijke ontwikkelingen
3.1.2. 'Good Governance' en zelfstandige praktijkschool
3.2. De organisatie van de school
3.2.1. De schoolorganisatie
3.2.2. Het docententeam
3.2.3. De zorgstructuur
3.3. Het schoolgebouw
3.4.Samenstelling leerlingenpopulatie
3.5. Personele formatie

4. Missie, doelstellingen en rode draad

4.1. Onze 'missie' en 'visie'
4.1.1. Onze Missie
4.2.2. Onze Visie: waar willen we met de leerlingen naar toe?
4.2. Onze onderwijskundige uitgangspunten
4.3. Onderwijs en opvoeding: liefdevol opvoeden in een duidelijke structuur (dit punt mist, zit tussen de bijlage 2 en 3, zal ik op de juiste plek weer invoegen)
4.4. ELOS als rode draad
4.5. De RSG docentenstandaard als rode draad
4.6. Informatisering als rode draad
4.7. Een veilige en gezonde school als rode draad

5. Het onderwijs

5.1. Inleiding
5.2. Wat is praktijkonderwijs
5.3. Wat gaan we doen ?
5.3.1. De schoolorganisatie
5.3.1.1. De school is kleinschalig, veilig en overzichtelijk
5.3.1.2. Verdere verfijning van de onderwijskundige organisatie
5.3.1.3. Stabiel leerlingenaantal en een eigen plek in de school
5.3.2. Begeleiding
5.3.2.1. Leerkracht heeft vertrouwensrelatie met leerling
5.3.2.2. Veel aandacht voor pedagogisch aspect
5.3.2.3. Goede oudercontacten
5.3.2.4. Netwerk schoolverlaters
5.3.2.5. Het Individueel Ontwikkelings Plan (IOP)
5.3.2.6. Leren in veiligheid

5.3.3. Onderwijs

5.3.3.1. AVO-onderwijs
5.3.3.2. Doorgaande leerlijnen voor ons praktische aanbod
5.3.3.3. Symbiose programma in ander jasje
5.3.3.4. Stagebeleid
5.3.3.5. Projectonderwijs
5.3.3.6. Uitstroomprofielen
5.3.3.7. Leerbedrijfjes
5.3.3.8. Taalbeleid
5.3.3.9. Elos
5.3.3.10. ESF-project “arbeidsintegratie”

5.4. Het vervolg voor onze leerlingen
5.4.1. De arbeidsmarkt
5.4.2. Niveau-1 (de assistentenopleiding)

6. Kwaliteitszorg
6.1. Inleiding
6.2. De vierjaren kwaliteitscyclus

Hoofdstuk 1

Inleiding

Inleiding

Dit is het eerste schoolplan sinds de verzelfstandiging van de praktijkschool op 1 augustus 2008.
Op onze school willen we elke dag weer opnieuw werken aan goed onderwijs voor onze leerlingen vanuit een gemeenschappelijke ambitie die voor de beide Tromp Meesters scholen op dezelfde wijze verwoord is. Die ambitie is om onze school een ontmoetingsplaats te laten zijn waar jonge mensen kennis maken met en leren openstaan voor verschillende levensbeschouwelijke en culturele opvattingen, waarin verdraagzaamheid en respect voor een ander ieders 'grondrecht', maar tevens ieders 'grondplicht' is en waar we (daardoor) leerlingen optimaal kunnen voorbereiden op een goed functioneren in een snel veranderende wereld.

In het schoolplan 2005-2009 van de RSG Tromp Meesters, waar we toen nog deel van uitmaakten, is deze missie verder uitgewerkt en geconcretiseerd in doelstellingen en een 'rode draad'. Dit staat nog steeds onverkort overeind, ook voor de praktijkschool, maar we hebben missie, doelstellingen en rode draad wel 'vertaald' naar het praktijkonderwijs omdat we daarin wezenlijk anders te werk gaan dan in de 'brede' scholengemeenschap.
De kern van dit schoolplan wordt gevormd door hoofdstuk 5. Daarin beschrijven we op welke wijze we ons onderwijs, elke dag opnieuw, vormgeven en op welke wijze we onze school in de komende vier jaar nog sterker willen maken. Belangrijke bronnen voor dit hoofdstuk zijn de evaluatie van het schoolplan die wij elk jaar in de maand januari uitvoeren en het ProZo onderzoek dat wij in november 2008 hebben laten uitvoeren en dat geleid heeft tot een Matrix van verbeteractiviteiten. Belangrijkste 'vliegwiel' voor onze verbeteractiviteiten wordt gevormd door het individueel ontwikkelingsplan (IPO) dat steeds meer de ruggengraat gaat vormen voor de begeleiding van onze leerlingen naar een plek op de arbeidsmarkt.

Zoals zal blijken in het vervolg van dit schoolplan willen we in de komende periode niet te veel overhoop halen, maar verder gaan op de ingeslagen weg en versterken wat we bereikt hebben.

N.B.
1. Als we in het vervolg spreken over 'het vorige schoolplan' bedoelen we het schoolplan 2005-2009 van de brede scholengemeenschap waar het praktijkonderwijs toen nog deel van uitmaakte.
2. Voor het personeelsbeleid verwijzen we naar het schoolplan van de brede scholengemeenschap

Hoofdstuk 2

Algemene schoolgegevens

Algemene Schoolgegevens

RSG Tromp Meesters Praktijkschool
Brinnummer: 29VY
Stationsstraat 40
8331 GK Steenwijk
Postbus 168
8330 AD Steenwijk
Telefoon: 0521-512220
Fax: 0521-517521

Het bevoegd gezag over de school wordt uitgeoefend door de Stichting Samenwerking Voortgezet Onderwijs in de gemeenten Weststellingwerf, Steenwijkerland en Westerveld, p/a Postbus 168, 8330 AD Steenwijk

Samenstelling bestuur
Dhr. G. Aukema (voorzitter), namens de gemeente Steenwijkerland
Mevrouw S.E. Schippers (vice-voorzitter) namens de gemeente Steenwijkerland
Dhr. C.H. Heusdens (penningmeester) namens de Stichting voor beroepsonderwijs en ander voortgezet onderwijs in de regio Steenwijk
Dhr. B.J.P. van der Peet (secretaris) namens de Stichting Studiecentrum Steenwijkerwold
Dhr. H. Gielen namens de gemeente Steenwijkerland
Dhr. J. Driesse namens de Stichting Studiecentrum Steenwijkerwold
Dhr. H. Jaspers namens de gemeente Weststellingwerf
Dhr. R. Westerbeek namens de Stichting voor beroepsonderwijs en ander voortgezet onderwijs in de regio Steenwijk

Behalve over de RSG Tromp Meesters Praktijkschool oefent de Stichting ook het bevoegd gezag uit over de RSG Tromp Meesters te Steenwijk (16GZ) het Linde College te Wolvega (19LO).
Het bestuur ziet als zijn voornaamste opdracht het in stand houden van kwalitatief goed algemeen toegankelijk onderwijs voor leerlingen van alle niveaus met respect, waardering en aandacht voor iedereen, ongeacht levensovertuiging en achtergrond. Binnen de kaders zoals aangegeven binnen dit bestuurlijke beleidskader, wil het bestuur de scholen de ruimte geven om hun eigen identiteit te ontwikkelen. Daarbij geeft het bestuur prioriteit aan het in stand houden van de huidige onderwijsvoorzieningen en het gericht zijn op de maatschappelijke ontwikkelingen en verhoudingen in onze regio.
(bron: Beleidskader voor het bestuur d.d. 8 februari 2006)

De schoolleiding bestaat uit:
drs. J.L.L. Timmermans (directeur)
mevrouw E. Abrahams (afdelingsleider)

Hoofdstuk 3

Ontwikkelingen in bestuur en organisatie sinds 2005

3.1. Het bestuur

3.1.1. Bestuurlijke ontwikkelingen

In het vorige schoolplan hebben we de ontwikkelingen beschreven sinds de bestuurlijke fusie met het Linde College in Wolvega van 2001. In de afgelopen jaren zijn de beide scholen (en sinds 1 augustus 2008 dus: de drie scholen) wel wat meer gaan samenwerken, maar nog steeds geldt de bij de fusie gemaakte afspraak dat de scholen in hun onderwijskundige inrichting en personeelsbeleid volstrekt onafhankelijk blijven.
In het vorige schoolplan werd wel geconstateerd dat de scholen het belang van een gezamenlijk personeelsbeleid- en beheer onderkenden en dat we zouden onderzoeken of en zo ja welke mogelijkheden voor samenwerking er zouden kunnen zijn. Dat heeft niet geleid tot concrete afspraken. Wel zien we in de praktijk steeds meer samenwerking tussen de drie scholen op het gebied van beheerszaken en is het initiatief genomen om te onderzoeken of en zo ja welke taken van OSG (ons administratiekantoor) door de scholen gezamenlijk overgenomen zouden kunnen worden. Dit onderzoek is inmiddels afgerond en heeft geleid tot een advies aan het bestuur om te blijven werken met een extern administratiekantoor, maar wel de uitvoering van een aantal taken beter te stroomlijnen.

3.1.2. 'Good Governance' en zelfstandige praktijkschool

In het schoolplan 2005-2009 maakten we al melding van discussies in het bestuur over 'good governance'. Deze zijn in de afgelopen jaren voortgezet en het nieuwe bestuur heeft na zijn aantreden in april 2008 besloten om te proberen de gesprekken hierover op korte termijn uit te laten monden in een traject dat moet leiden tot een duidelijke scheiding tussen bestuur en toezicht. Daartoe is een projectgroep opgericht die inmiddels aan het bestuur het voorstel heeft gedaan om het bestuur over te dragen aan een College van Bestuur, bestaande uit de beide rectoren en vanuit het huidige bestuur een Raad van Toezicht te vormen.
Een andere ontwikkeling is natuurlijk die van de verzelfstandiging van ons praktijkonderwijs waardoor per 1 augustus een zelfstandige praktijkschool is ontstaan die ook onder het nieuw te vormen College van Bestuur zal ressorteren.

Planning

2010:	Uitvoering afspraken good governance
Opbrengst 2014:	Good governance is naar tevredenheid van de betrokkenen ingevoerd

3.2. De organisatie van de school

3.2.1. De schoolorganisatie

De schoolleiding wordt gevormd door de directeur en de afdelingsleider praktijkonderwijs. Daarnaast heeft een van de andere afdelingsleiders van de brede scholengemeenschap tevens een aantal uitvoerend-organisatorische taken. Uit kosten- en praktische overwegingen is er voor gekozen om de rector van de brede scholengemeenschap tevens voorlopig de directeur van de praktijkschool te laten zijn. De afdelingsleider neemt het leeuwendeel van de dagelijkse leidinggevende activiteiten voor haar rekening. De afdelingsleider wordt bijgestaan door een ondersteunende docent die een aantal taken van de afdelingsleider overneemt.
Voor de ondersteunende diensten maakt de praktijkschool gebruik van de stafdiensten van de brede scholengemeenschap die naar rato toegerekend worden aan de praktijkschool.

3.2.2. Het docententeam

De kern van de organisatie wordt natuurlijk gevormd door het team van medewerkers. Daarbij zijn drie geledingen te onderscheiden, die voor een belangrijk deel overigens samenvallen.

1. Team Pro smal. Dit team bestaat uit alle lesgevende en onderwijsondersteunende medewerkers van de praktijkschool. Dit team komt elke zes weken bij elkaar en bespreekt de dagelijkse gang van zaken en doet voorstellen aan de schoolleiding over het te voeren onderwijskundig beleid.
2. Het Pro-breed-team: Dit bestaat uit alle docenten die lesgeven in het praktijkonderwijs. Daarbij horen dus ook docenten die vanuit de 'brede scholengemeenschap' worden ingehuurd om les te geven op de praktijkschool. Dit team komt minimaal vier keer per jaar bij elkaar en bespreekt de voortgang van de leerlingen.
3. Pro-pro-team. Hierin zitten de docenten die werken met de leermethode 'Promotie'. Dit team komt zes keer per jaar bij elkaar en bespreekt de uitvoering van (bijvoorbeeld) de doorgaande leerlijnen en de wijze waarop het competentiegerichte onderwijs versterkt kan worden.

3.2.3. De zorgstructuur

De mentor is voor de leerling de centrale persoon in de begeleiding. De mentor bewaakt het traject dat de leerlingen doorlopen, signaleert én bespreekt voorkomende problemen en speelt deze eventueel door aan het interne zorgteam (afdelingsleider, ondersteuner en orthopedagoog).
De afdelingsleider is tevens de zorgcoördinator van het praktijkonderwijs. Dat heeft als voordeel dat de afdelingsleider de spin in het zorgnet is, de lijnen kort zijn en slagvaardig gehandeld kan worden als dat nodig is. De vraag is natuurlijk of, gezien de veelheid aan andere werkzaamheden, het niet beter is om de coördinatie van de zorg bij een van de andere medewerkers neer te leggen.
Ter versterking van de interne zorgstructuur, hebben we de beschikking over een medewerkster van MEE en ambulante begeleiders. (van de 4 clusters weg). In bijlage 1 hebben we een overzicht van deze extra interne zorgstructuur opgenomen.
Voor de verdere beschrijving van de zorgstructuur en recente ontwikkelingen daarin verwijzen we naar het zorgplan van Samenwerkingsverband 4.03 (Zuid West Drenthe). In hoofdstuk 5 wordt een aantal aspecten van onze leerlingbegeleiding beschreven.

3.3. Het schoolgebouw

Onze praktijkschool is gevestigd in gebouw Stationsstraat. Groot voordeel daarvan is dat onze leerlingen gebruik kunnen maken van de praktijklokalen van de RSG Tromp Meesters en dat we daarmee een zeer uitgebreid praktijkgericht aanbod voor onze leerlingen kunnen verzorgen. Onlangs is speciaal voor het praktijkonderwijs een verwarmde kas gebouwd, waardoor alle leerlingen kunnen kennis maken met de groensector en ons uitstroomprofiel 'tuin en onderhoud' goed gehuisvest is.
Onze grote wens is nog om een arbeidstrainingscentrum te ontwikkelen. Op dit moment worden de activiteiten die daarbij horen uitgevoerd in onvoldoende toegeruste lokalen.

Planning 2010:	Start met ontwikkeling volwaardig arbeidstrainingscentrum
Opbrengst 2014:	Er is een arbeidstrainingscentrum

3.4. Samenstelling leerlingenpopulatie

Hieronder geven we een overzicht van de leerlingenaantallen. ()

	1-10-09	1-10-08	1-10-07	1-10-06
1	30	14	28	27
2	18	26	25	26
3	23	21	29	24
4	19	29	24	24
5/6/7	32	22	21	12
totaal	122	112	127	113

3.5. Personele formatie

Dit zijn erg oude gegegevens, moeten die niet aan het heden worden aangepast?

Hieronder volgt een vergelijking tussen de personele formatie in 2001 en (voorjaar) 2006)
Gegevens zijn in fte uitgedrukt.

Directie	
Afdelingsleider	0,5
Docenten	13,5092
Oop	4,9932
Totaal:	19,0024
Detacheren vanuit 16GZ	
Directie	0,2
Afdelingsleiding:	0,2
Docenten:	1,8461
Oop	1,8
Totaal:	4,0461
Af:	
Detacheren naar de Ambelt	1
Totaal fte's:	22.0485

Hoofdstuk 4

Missie,doelstellingen en rode draad

4.1. Missie en visie

4.1.1 Onze missie

Zoals we in de inleiding schreven zien we onze missie als een gezamenlijke ambitie, waarmee we onze school een ontmoetingsplaats willen laten zijn, waar jonge mensen kennis maken met en leren openstaan voor verschillende levensbeschouwelijke en culturele opvattingen, waarin verdraagzaamheid en respect voor een ander ieders 'grondrecht', maar tevens ieders 'grondplicht' is en waar we (daardoor) leerlingen optimaal kunnen voorbereiden op een goed functioneren in een snel veranderende wereld.
Dat zijn mooie woorden voor een team dat zich elke dag opnieuw weer voor de taak gesteld ziet deze ambitie waar te maken in een school voor moeilijk lerende kinderen tussen de 12 en 18 jaar oud, met een leerachterstand van drie jaar of meer en met een IQ tussen de 55 en 80, niet zelden gecombineerd met sociaal-emotionele en/of gedragsproblemen.
Het is daarom van belang dat we onze () ambitie nader toespitsen en goed omschrijven waarom wij er juist voor deze groep leerlingen willen zijn en dat we in onze visie goed uitleggen waar we met onze leerlingen naar toe willen.
Het is onze () ambitie om onze leerlingen onderwijs aan te bieden dat past bij hun leef- en denkwereld en aansluit bij hun mogelijkheden. Wij willen onze leerlingen de zorg geven die zij verdienen, waardoor ze zich kunnen ontwikkelen tot mensen die zo volwaardig mogelijk deel kunnen nemen aan de samenleving.

4.1.2. Onze visie: waar willen we met de leerlingen naar toe ?

We willen onze leerlingen voorbereiden:
- op een plek op de reguliere arbeidsmarkt of
- op een plek op de beschermde arbeidsmarkt of
- op doorstroming naar de Assistentenopleiding (AKA) of
- op tussentijds doorstromen naar het leerwegondersteunend onderwijs.

Onze leerlingen leren vooral door te 'doen'. Daarom is een groot deel van ons onderwijs praktisch gericht en brengen de leerlingen veel tijd door in praktijklokalen. Het onderwijs wordt helemaal levensecht als onze leerlingen vanaf het derde leerjaar geleidelijk aan stages gaan volgen.

In het meer theoretisch gerichte onderwijs gaat het om het aanleren van algemene vaardigheden die er op gericht zijn dat onze leerlingen zich later goed kunnen weren in de samenleving en als goed burger ook verantwoordelijkheid voor die samenleving kunnen, durven en willen nemen. Het gaat daarbij om communicatieve vaardigheden en algemene ontwikkeling. Bij de inrichting van ons onderwijs zullen we ons verder altijd laten leiden door de volgende algemene uitgangspunten die ook in het schoolplan van de brede scholengemeenschap zo geformuleerd zijn.

- Het onderwijs is onderdeel van onze maatschappij en dient in te spelen op de ontwikkelingen die in deze maatschappij plaatsvinden. Verwerving van kennis, inzicht en vaardigheden vindt in deze maatschappelijke context plaats. Deze context wordt gekenmerkt door toenemende complexiteit en multiculturele verscheidenheid, waarin de onderlinge verbinding van de mensen die daarbij horen en daarvoor verantwoordelijkheid dragen, steeds meer onder druk komt te staan. Wij zien het als een belangrijke opdracht om onze leerlingen binnen die context op te voeden tot

verantwoordelijke burgers die in staat zijn de onderlinge relaties op een goede manier tot stand te brengen en te onderhouden en daarmee verantwoordelijkheid te dragen voor de samenleving van morgen.

- Ons onderwijs is degelijk, maar past zich tegelijkertijd aan aan de veranderingen in de samenleving en daarbij maken we gebruik van de meest recente en deugdelijk gebleken inhoud, didactiek en methodiek.

- Sociale vaardigheden, gevoel voor normen en waarden en een flexibele instelling zijn, naast kennis, inzicht en technische vaardigheden, belangrijke eigenschappen voor de leerling om te kunnen functioneren in onze complexe, multiculturele samenleving van permanente educatie.

- De leerling heeft recht op zorg op maat en op kwalitatief hoogstaand onderwijs. In een inspirerende, maar ook geborgenheid biedende, omgeving. Hij of zij is daarbij mede verantwoordelijk voor het eigen leerproces.

- In het belang van de leerling streven wij naar samenwerking met andere bij de jeugdzorg betrokken organisaties en (onderwijs)instellingen. Het gaat hierbij onder andere om de zorg voor en het onderwijsaanbod aan leerlingen met een bepaalde handicap/beperking.

- Onze medewerkers zijn professionals. Zij zijn betrokken bij hun leerlingen en streven actief naar samenwerking met collegae en andere betrokkenen.

4.2. Onze onderwijskundige uitgangspunten

De tekst van deze paragraaf is ook in ons vorige schoolplan opgenomen en heeft o.i. niets aan actualiteit ingeboet en kan daarom nog steeds goed dienen als onderbouwing van ons onderwijskundig en pedagogisch handelen.
Bij het werken aan onze missie, steunen wij op de volgende vier pijlers die we voortdurend in ons onderwijs willen verwerken:

- Samenwerking tussen leerlingen en tussen leerlingen en docenten is heel belangrijk, omdat daarin een belangrijke bron van het verder ontwikkelen van kennis en ervaring ligt
- Kiezen: Zowel leerlingen als docenten moeten beschikken over een repertoire aan mogelijkheden waaruit gekozen kan worden omdat werken aan een onderwerp of een leerweg naar eigen keuze en/of mogelijkheden een belangrijke bron van motivatie kan zijn. Daarom is het van groot belang dat leerlingen met zo veel mogelijk uitstroomprofielen kennis kunnen maken en kunnen kiezen voor een uitstroomprofiel dat zo veel mogelijk bij hem of haar past.
- Samenhang is van groot belang omdat we vaak door de bomen het bos niet meer zien en het opsplitsen van de werkelijkheid in kleinere, te leren, deeltjes, ons het zicht op die werkelijkheid dreigt te ontnemen
- Internationalisering is belangrijk, omdat het bij leren heel belangrijk is dat grenzen, ook letterlijk, verlegd worden en dat leerlingen leren leven in een samenleving die steeds meer Europees en mondiaal wordt.

Missie en ‘pijlers’ willen wij concretiseren door onze leerlingen het volgende aan te bieden:

- een uitdagende leeromgeving met inspirerende docenten waardoor leerlingen gemotiveerd zijn om de prestaties te leveren die passen bij hun mogelijkheden;

- onderwijs dat innovatief is en voortdurend probeert in te spelen op de nieuwste inzichten in de wijze waarop mensen leren, om daarmee zo goed mogelijk toegerust te zijn voor de kennismaatschappij van morgen; dit betekent ondermeer dat er een goed evenwicht moet zijn tussen kennis, vaardigheden en persoonlijke competenties;
- een leeromgeving die veiligheid biedt in de meest brede zin, doordat respect voor elkaar hoog in het vaandel staat en in de praktijk wordt nageleefd en waarin de leersituaties helder gestructureerd zijn, zodat iedereen in alle rust kan werken en waarin goed voor de leerlingen gezorgd wordt;
- een leeromgeving waarin leerlingen door hun docenten als vanzelfsprekend begeleid worden in en aangesproken worden op hun eigen (toenemende) zelfstandigheid en verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces en waarin het op een goede manier daarmee leren omgaan inherent is aan het opvoedkundig proces;
- een leeromgeving waarin leerlingen oog krijgen voor hun verantwoordelijkheid om mee te bouwen aan de samenleving van morgen en waarin allerlei projecten uitgevoerd worden om die verantwoordelijkheid te ontwikkelen;
- een leeromgeving die zich niet beperkt tot Nederland, maar nadrukkelijk ook Europa en de rest van de wereld als onderwerp van leren kiest, waarbij uitgangspunt is dat we gezamenlijk moeten werken aan een wereld met meer wederzijds begrip en welvaart voor iedereen;
- een leeromgeving waarin een goede communicatie met alle doelgroepen van het grootste belang is, omdat je voortdurend goed duidelijk moet kunnen maken wat je aan het doen bent en waarom je dat doet; van de andere kant biedt een goede communicatie ook aan alle betrokkenen gelegenheid om hun eigen verantwoordelijkheid voor het leerproces te dragen.
- docenten die leerprocessen ontwikkelen en structureren volgens de nieuwste inzichten over leren.

In ons onderwijs speelt de docent als bron van kennis en degene die het leerproces structureert, een cruciale rol. De ontwikkeling naar zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van de leerlingen is daarbij een van de belangrijkste doelstellingen. Maar zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid ontstaan niet spontaan, maar moeten aangeleerd worden (zie hiervoor ook de volgende paragraaf). De docent zorgt er voor dat leerlingen daarbij ook op een zo veelzijdig mogelijke manier leren.
Hoe wij ons dit verder voorstellen, wordt uiteen gezet in bijlage 2 waarin de pedagogische en onderwijskundige uitgangspunten van de beide Tromp Meesters scholen beschreven worden

4.3. Onderwijs en opvoeding: liefdevol opvoeden in een duidelijke structuur (deze paragraaf was weggevallen, heb ik weer terug gezet)

In tal van publicaties wordt geconstateerd dat bij de opvoeding van jonge mensen in de afgelopen jaren vooral de nadruk is gelegd op de individualiteit en zelfontplooiing van kinderen. Een ander aspect van opvoeding is echter dat jonge mensen ook moeten leren om te leren leven in een *samen*leving. Het lijkt er op dat die tweede kant van opvoeding de laatste tijd verwaarloosd is en dat we daar niet zo goed raad mee weten. In ons onderwijs willen wij proberen om deze beide kanten van opvoeding recht te doen en de individuele ontplooiing en het leren leven met anderen in een goede balans te brengen. Wij denken dat die twee ook niet zonder elkaar kunnen.
Empathie is hierin een sleutelbegrip. Jonge mensen moeten leren om zich in te leven in anderen. Alleen dan zullen ze ook begrip voor de ander kunnen opbrengen. Binnen het gezin leren de meeste kinderen op een goede manier om te gaan met de andere gezinsleden, vanwege de gezinsband. Er ontstaan pas problemen als jongeren moeten leren om ook om te

gaan met mensen met wie ze niet zo'n emotionele band hebben. Dat moet geleerd worden en de school is nu eenmaal de eerste plek waar opgroeiende jongeren anderen tegenkomen en dus ook een ideale plek om dat te leren. Dat ze dat wel kunnen is een eerste voorwaarde voor een democratische samenleving. In een democratische samenleving is het immers cruciaal dat mensen beseffen dat het niet alleen om henzelf gaat, maar ook om anderen en dat niet alleen zij () rechten hebben, maar dat dat ook geldt voor anderen. Dat betekent dat hun eigen rechten ook beperkt worden door de rechten van anderen. Rechten kunnen dus ook nooit absoluut zijn, maar moeten altijd in verband met de rechten van anderen gezien worden. Een actueel voorbeeld daarvan is dat het recht op vrije meningsuiting dat in onze opvatting begrensd wordt door het recht van anderen om met respect bejegend te worden. Een cruciale vaardigheid daarbij is dat je je ook leert te schikken naar anderen, zonder dat dit natuurlijk betekent dat je je zelf helemaal laat 'ondersneeuwen'.

Vaak wordt een onderscheid gemaakt tussen autoritaire en anti-autoritaire opvoeding. Het eerste komt er op neer dat kinderen getraind worden in gehoorzaamheid, terwijl je ze juist zou moeten trainen in verantwoordelijkheid. Probleem met de antiautoritaire opvoeding is dat deze kinderen niet stimuleert en te weinig nadruk legt op het feit dat kinderen met andere moeten samen leven en werken en dat daarbij soms grenzen nodig zijn.
In navolging van Micha de Winter zoeken wij het in een tussenvorm die hij de 'autoritatieve' opvoeding noemt. Opvoeding gebeurt daar niet met dwang, maar met 'gezag' en het duidelijk stellen van grenzen. De opvoeders volgen en ondersteunen de jongeren waar mogelijk, durven grenzen te stellen en vinden het geven van aandacht/liefde van groot belang. Bij deze aanpak past ook dat opvoeders uitleggen waarom ze dingen doen en dat ze moreel voorbeeldgedrag vertonen. Van belang is ook dat leerlingen leren om medeverantwoordelijkheid te dragen door (bijvoorbeeld) de regels samen met hen te ontwerpen en te handhaven.
In die geest willen wij graag het opvoedkundig aspect van onderwijs invullen. Van groot belang daarbij is dat de 'opvoeders' met elkaar samenwerken en elkaar niet afvallen.
Behalve dat leerlingen democratische vaardigheden moeten aanleren, moeten ze ook kennis hebben van de democratische samenleving waarin wij leven.
Scholen krijgen de wettelijke plicht om burgerschap en sociale cohesie te bevorderen en in het schoolplan te verwerken. Ook wij gaan hieraan werken en zullen daarbij een relatie leggen met de projecten voor maatschappelijke stages waarmee we in het schooljaar 2006-2007?? gaan starten.

Belangrijkste voorwaarde om een dergelijke ontwikkeling te bevorderen, is dat de opvoeders, in ons geval dus de docenten, hierin een voorbeeldfunctie hebben, dit ook graag willen en het ook kunnen. Hierin moet dus in ons scholingsplan en benoemingsbeleid voorzien worden. Daarnaast moeten we natuurlijk ook vastleggen op welke wijze we hieraan concreet verder willen werken.
Goed opvoedingsbeleid is per definitie een consequent opvoedingsbeleid. Als een kind weet waar het aan toe is en wat van hem/haar verwacht wordt, krijgt het zekerheid en vertrouwen. Bovendien is slechts een constant en consequent gedrag van opvoeders, normgevend voor kinderen. Discipline en controle dragen bij aan de ontwikkelingen van sociaal gedrag. Kinderen leren op die manier om bepaalde regels te volgen, zichzelf te beheersen en rekening te houden met anderen.

Gebruikte bronnen bij deze paragraaf o.a.

Gabriel v.d. Brink: 'Geweld als uitdaging'
Christien Brinkgreve: 'Vroeg mondig, laat volwassen'

Peter Teitler: 'Leren in Veiligheid'
Mischa de Winter Masterclass voor schoolleiders beschreven in ISISSUES jaargang 3, nr. 6

4.4. ELOS als rode draad

Sinds het begin van het schooljaar 2004-2005, vallen al onze internationaliseringsactiviteiten onder de paraplu van 'ELOS'. ELOS staat voor Europese Leeromgeving in Scholen en heeft als centrale doelstelling onderwijs van de hoogste kwaliteit te bieden dat uitdrukkelijk rekening houdt met de realiteit van de Europese Unie en jongeren effectief voorbereidt op hun rol als Europees burger, in het bijzonder door gebruik te maken van een Europese leeromgeving. Het is dus een bewuste keuze van de scholen in Nederland en andere EU-landen voor een Europese oriëntatie van de school met betrekking tot het leerplan, de verschillende vakken en de internationaliserings-activiteiten. Voor een verdere uitwerking van Elos verwijzen we naar het schoolplan van de brede scholengemeenschap.
Voor onze praktijkschool betekent Elos dat onze leerlingen minimaal één keer in hun schoolloopbaan een stage 'over de grens' volgen en dat de Europese éénwording en alles wat daarbij komt kijken uitgebreid in het programma aan bod komt.

4.5. De RSG docentenstandaard als rode draad

Vanuit een gezamenlijke ambitie werken aan de missie van onze school betekent ook dat we moeten kijken naar de consequenties daarvan voor ons eigen handelen als onderwijsgevenden, zowel binnen als buiten de muren van het klaslokaal. Veel van wat van leerkrachten verwacht wordt, staat omschreven in de tien kerncompetenties die Bureau Berenschot heeft ontwikkeld en de Fuwasys functieomschrijvingen die ook op onze school gebruikt worden. Toch hebben we gemeend de RSG-docentenstandaard niet overboord te gooien, maar deze te blijven gebruiken als een waardevolle aanvulling op de Fuwasys omschrijvingen. De docentenstandaard is als bijlage bij dit schoolplan gevoegd (bijlage 3).

4.6. Informatisering als rode draad

Hiervóór hebben we al het belang van veelzijdig leren benoemd. De computer is daarbij een niet weg te denken hulpmiddel dat steeds belangrijker wordt en met name van belang is om leerlingen zelfstandig te laten werken. Wij willen daarom graag een school zijn waarin het werken met digitale hulpmiddelen een speerpunt is en leerlingen daar ook vaardig in zijn en in zoveel mogelijk lessituaties ook kunnen toepassen. Inmiddels zijn de lokalen uitgerust met computers en digitale schoolborden en wordt de computer steeds meer gebruikt als hulpmiddel bij het leren.

4.7. Een veilige en gezonde school als rode draad

Zoals in de schoolgids, van de RSG Tromp Meesters, aangegeven, zijn veiligheid en gezondheid belangrijke thema's op onze school. Daarom is er schoolbreed een commissie 'veilige en gezonde' school die zich hiermee bezig houdt. Deze commissie zorgt voor speciale activiteiten die deze thema's onder de aandacht van de leerlingen brengen en zorgt dat deze thematiek ook in het verdere lesprogramma geïntegreerd wordt. Verder richten we ons vooral op het voorkomen van alcohol, roken en drugsgebruik onder onze leerlingen.
In de regelgeving van de school is het eenvoudig: roken binnen de school is verboden en buiten alleen op bepaalde plekken toegestaan en dan alleen voor leerlingen van de hogere klassen met toestemming van hun ouders. Alcohol en drugs zijn () verboden.
Minder eenvoudig wordt het echter om een effectief gezondheidsbeleid te ontwikkelen dat daadwerkelijk een gezonde levensinstelling met minder roken, alcohol en drugs bevordert.

Samen met de andere scholen in Steenwijk, trekken we hierin één lijn en hebben we een gezamenlijke aanpak ontwikkeld. We hebben echter geen goed zicht op hoe het gesteld is met het alcohol- en drugsgebruik van onze leerlingen. Eén keer per jaar komen medewerkers van 'Tactus'(voortzetting van het CAD) aan de tweede en derde klassen voorlichting geven over (het ene jaar) alcohol en (het andere jaar drugs. Daarbij gaan zij ook in op nieuwe ontwikkelingen.
In de laatste maanden van 2008 heeft de GGD een onderzoek uitgevoerd naar het drugs- en alcohol gebruik onder jongeren op onze scholen en op basis daarvan zullen we doelstellingen en een verdere concretisering van ons beleid formuleren.

Planning 2010:	Bespreken uitkomsten GGD onderzoeken en omzetten in beleidsplan met 0- meting
Opbrengst 2014:	Gebruik van alcohol en drugs is significant gedaald; onze leerlingen hebben een gezondere leefstijl (volgens de criteria van een herhaald GGD-onderzoek)

Hoofdstuk 5

Het onderwijs

5.1. Inleiding

Elk jaar wordt tijdens de studiedag in januari het jaarlijkse activiteitenplan geëvalueerd. Daarbij wordt het stramien van plan-do-check-act gevolgd. Met ingang van de studiedag van januari 2010 gebruiken we daarvoor een nieuw pcda-formulier (bijlage 4). Dat gebruiken we alleen als het gaat om een naar het oordeel van de betrokken geleding essentieel bestanddeel van ons onderwijs,. Op basis van de pcda-gegevens komt er een nieuw activiteitenplan en na vier jaar worden de nieuwe en/of bijgestelde plannen verwerkt in het nieuwe schoolplan.
Daarnaast hebben we in november 2008 voor het eerst meegedaan aan het ProZo-onderzoek, een zelfinstrument voor het praktijkonderwijs. Het viel niet mee om op basis van de resultaten van dit onderzoek conclusies te trekken waar we iets mee kunnen. Wel kon geconcludeerd worden dat we sterker moesten worden in onze begeleiding van de leerlingen, hebben we besloten om het IOP versneld ter hand te nemen en zullen we de veiligheidsbeleving van onze leerlingen nader onderzoeken. Dit hebben we vastgelegd in een activiteitenmatrix die is opgenomen in bijlage 5.
Omdat praktijkonderwijs voor velen nog steeds een onbekende onderwijsvorm is, beginnen we met een aparte paragraaf om daarover wat meer duidelijkheid te geven.

5.2. Wat is praktijkonderwijs ?

Praktijkonderwijs is bedoeld voor leerlingen van wie ‘redelijkerwijs’ vaststaat dat deze niet in staat zijn via het reguliere onderwijs, al dan niet in combinatie met het LWOO een diploma te behalen.
Bovendien moet vaststaan dat overwegend een orthopedagogische of orthodidactische benadering geboden is.
Praktijkonderwijs is eindonderwijs of voorbereiding niveau 1, waarbij het educatieve programma is gericht op de volgende aspecten:

- Wonen
- Werken
- Vrije tijd
- Burgerschap.

De leerlingen vallen in de leeftijdscategorie van 12 t/m 18 jaar.
Het jaar waarin de leerling 18 jaar wordt, is in principe het laatste schooljaar. Er kan echter ontheffing worden aangevraagd.

Uitgangspunten voor indicering via de Regionale Verwijzings Commissie in onze regio zijn:

- meer dan 50% leerachterstand van drie jaar op cognitief gebied in minimaal twee van de domeinen technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en inzichtelijk rekenen (mag niet zijn alleen technisch lezen en spelling).
- IQ tussen de 60 en 75/80
- Sociaal-emotionele problematiek

Problemen op ieder gebied afzonderlijk, maar ook in combinatie van bovengenoemde probleemgebieden, kunnen resulteren in gedragsproblematieken.

Het programma omvat in ieder geval Nederlands, rekenen/wiskunde, informatiekunde en lichamelijke opvoeding, aangevuld met voor de regionale arbeidsmarkt relevante vakken (artikel 25a van het inrichtingsbesluit).
Het uitgangspunt is dat de kerndoelen van de basisvorming zo veel mogelijk afgesloten worden. Hiervan kan echter worden afgeweken als daar aanleiding toe is.
Naast de theoretische vakken, volgen de leerlingen ook een praktisch ingericht gedeelte waarin stage en arbeidstraining centraal staan.

De leerlingen ontvangen uiteindelijk een schoolcertificaat Praktijkonderwijs. (tekst mede ontleend aan het zakboek VMBO, pag. 144).

5.3. Wat gaan we doen ?

Tijdens de evaluatie van het schoolplan in januari 2009, hebben we opnieuw onze sterke punten geïnventariseerd. We hebben geconstateerd dat punten die in het schoolplan 2005-2009 genoemd werden, nog steeds 'stonden', maar dat we ook een aantal punten konden toevoegen. Daarnaast zijn er natuurlijk onderdelen van ons onderwijs die best beter kunnen. Ook die zullen we benoemen en daarbij tevens aangeven hoe we daarmee om willen gaan.
In het algemeen geven we aan wat we na vier jaar bereikt willen hebben en wat we daartoe in het jaar 2010 gaan ondernemen. Daarnaast wordt elke maatregel die we nemen elk jaar geëvalueerd. Als we niets zeggen over planning, betekent dat dat we ons beperken tot een jaarlijkse globale evaluatie.
Bij deze jaarlijkse evaluatie maken we gebruik van de resultaten van het tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoek. In het jaar waarin geen tevredenheidsonderzoek wordt afgenomen, maken we gebruik van een op onze docenten, ouders en leerlingen toegesneden vragenlijst.

5.3.1. De schoolorganisatie

5.3.1.1. De school is kleinschalig, veilig en overzichtelijk

Al in het vorige schoolplan gaven we aan dat de kleinschaligheid enigszins in het gedrang was gekomen door de groei van het aantal leerlingen. Deze groei heeft zich doorgezet, maar eigenlijk heeft de nu redelijk grote praktijkschool zich gemakkelijk aangepast aan de nieuwe omstandigheden in het gebouw. De lessen worden zoveel mogelijk gegeven in de praktijkvleugel, maar soms kan het niet anders dan dat leerlingen ook elders in het gebouw les krijgen. Dat gaat op een vrij natuurlijke manier, zodat we geen aanleiding zien om wat dit betreft specifieke maatregelen te nemen.

5.3.1.2. Verdere verfijning van de onderwijskundige organisatie

In het schoolplan 2005-2009 schreven we dat we een duidelijke scheiding wilden tussen onderbouw en bovenbouw. Deze scheiding is gerealiseerd. Er is nu sprake van een twee jarige onderbouw met een algemeen vormend aanbod met daarnaast een oriëntatie in een aantal praktische vakken. Het onderwijs in de bovenbouw is heel nadrukkelijk 'arbeidstoeleidend' ingericht. Leerlingen kiezen voor één van de vijf uitstroomprofielen die we inmiddels hebben (zie hierna). Uit het ProZo onderzoek bleek dat de 'binding' tussen school en leerlingen best nog wat sterker kan. Daarnaast zouden we tussen onderbouw en bovenbouw een 'schakelperiode' willen die meer keuzegericht zal zijn dan de onderbouw, maar wel al voorbereidt op de keuze voor één van de uitstroomprofielen in de bovenbouw. Daarnaast kan dan in deze middenbouw een begin gemaakt worden met de interne stage. We zullen daarom bekijken of het zin heeft om tussen de onderbouw en de bovenbouw ook een middenbouw in te richten, zodat de organisatorische setting van ons onderwijs nog steviger wordt.

Planning: 2010: onderzoek naar zin en onzin van een middenbouw
Opbrengst 2014: Eventueel: de leerlingen zijn georganiseerd in drie 'bouwen' en uit het tevredenheidsonderzoek blijkt dat dat goed functioneert

5.3.1.3. Stabiel leerlingenaantal en een eigen plek in de school

In het vorige schoolplan schreven we dat we () streven naar een stabiel leerlingenaantal van in totaal ca. 110 leerlingen. Dat aantal is minimaal nodig om onze huidige voorzieningen op peil te kunnen houden. Zoals uit paragraaf 3.4. blijkt, hebben we deze doelstelling ruimschoots

gehaald. We hebben zelfs de stichtingsnorm van 120 leerlingen behaald en Voor de komende jaren willen we proberen het leerlingen te houden tussen de 100 en de 120.

Planning 2010:	Leerlingenaantal houden tussen 100 en 120
Opbrengst 2014:	Evenwichtige leerlingenpopulatie in relatie tot het in stand te houden aanbod van voorzieningen

5.3.2. Begeleiding

5.3.2.1. Elke leerkracht bouwt een vertrouwensrelatie op met de leerling

Elke leerling heeft nu met meer docenten te maken dan vroeger. De vertrouwensrelatie die voor onze leerlingen zo belangrijk is, wordt nu vooral opgebouwd door de mentor, die () ook docent van zoveel mogelijk vakken (voor de betreffende klas) is. In de afgelopen jaren hebben we geprobeerd om de mentor meer vakken te laten geven aan de eigen klas dan al gebeurde. Dat is elk jaar echter weer een kwestie van passen en meten en van veel factoren afhankelijk. Om de binding tussen leerling en school ook in de hogere leerjaren te versterken, hebben de leerlingen van de vierde en hogere klassen nu allemaal een persoonlijke mentor en wordt ook de rol van de stagebegeleider steeds belangrijker.

5.3.2.2. Veel aandacht voor het pedagogisch aspect

Dit is nog steeds het belangrijkste wat we leerlingen te bieden hebben. Natuurlijk moeten leerlingen in het praktijkonderwijs zich ook kennis en vaardigheden eigen maken, maar primair gaat het om een opvoedkundig proces waarbij leerlingen vertrouwd gemaakt worden met de wereld om hen heen en er op voorbereid worden dat ze in die wereld op eigen benen kunnen staan. Dat vereist ook docenten met in eerste instantie een pedagogische inslag die ook juist daarin sterk zijn. ()

5.3.2.3. Goede oudercontacten

Hoewel we in het vorige schoolplan spraken over goede oudercontacten, hebben we in de afgelopen periode geconstateerd dat de contacten met de ouders beter kunnen. We hebben daarom in het eerste leerjaar () het kennismakings-huisbezoek van de mentor (). Bedoeling daarvan is elkaar beter te leren kennen en afspraken te maken voor het komende schooljaar. Verder onderhouden we nog steeds hetzelfde stramien voor de oudercontacten. Drie keer per jaar is er een contactavond, waarbij ouders/verzorgers de gelegenheid hebben om met de leerkrachten te praten over de vorderingen van hun kind. Verder ontvangen de ouders ongeveer 5 keer per jaar een informatiebulletin over actuele zaken op school.
Uiteraard is er ook gelegenheid tot tussentijds contact tussen ouders en mentor, docenten en/of afdelingsleider en kunnen ook ouders daartoe het initiatief nemen.

Een aantal ouders is erg moeilijk bij de school te betrekken en komt niet op ouderavonden. Als er dan problemen ontstaan, zijn die ook niet altijd even goed uit te praten, waardoor er spanningen kunnen ontstaan. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat wederzijdse verwachtingen tevoren niet goed duidelijk gemaakt worden. We wilden in het vorige schoolplan daarom met ingang van het schooljaar 2007-2008 de aanmeldingsprocedure uitbreiden met een gesprek met de ouders, () waarin wederzijdse verwachtingen, verplichtingen en verantwoordelijkheden zouden worden besproken en vastgelegd. Dit is nog niet gerealiseerd.

Planning: in 2010:	Aanmeldingsprocedure uitbreiden met oudergesprek.
Opbrengst 2014:	We hebben minimaal twee keer per jaar een gesprek met elke ouder of

ouderpaar over de voortgang van de leerlingen aan de hand van het IOP (zie hierna par. 5.3.2.5.)

5.3.2.4. Netwerk 'schoolverlaters'

Wij vinden dat het 'netwerk 16+' steeds beter functioneert. In dit netwerk participeren CWI, UVW, de leerplichtambtenaar, MEE, het vormingswerk voor jong volwassenen, de sociale werkvoorziening en de school. Zodra een leerling 16 jaar wordt, () wordt hij/zij in het netwerk besproken met als doel om de arbeidsmogelijkheden te inventariseren en te monitoren hoe het daarmee verder gaat.

5.3.2.5. Het Individueel Ontwikkelings Plan (IOP)

In de afgelopen periode hebben we grote stappen gezet bij de ontwikkeling van het individueel ontwikkelingsplan. In de activiteitenmatrix (bijlage 5) wordt hieraan dan ook de meeste aandacht besteed. Het IOP is een op de leerling toegesneden plan waarin staat hoe wordt omgegaan met de individuele leervragen van de leerling, de mogelijkheden en moeilijkheden met betrekking tot leren zelf en/of de sociaal-emotionele ontwikkeling. In feite hebben we daarmee () een goed leerlingvolgsysteem in handen en zoals gezegd zal verdere ontwikkeling van het IOP voor ons in de komende jaren een belangrijk speerpunt zijn. Voor verdere informatie hierover verwijzen we naar bijlage 6 bij dit schoolplan.

Planning 2010:	Invoering IOP volgens activiteitenmatrix in bijlage 5
Opbrengst 2014:	IOP ingevoerd voor alle leerlingen

5.3.2.6. Leren in Veiligheid

Het project "leren in Veiligheid" zit standaard in het lesprogramma. Daarnaast werken we met een aanpak van respectvol omgaan met elkaar: de zogenaamde 'stopmethode'. Hoewel we in het verleden sterk ingezet hebben op een veilig leer- en leefklimaat voor onze leerlingen en op een stevig mentoraat, is één van onze conclusies uit het Prozo-onderzoek dat we nog meer moeten doen aan een veilig leer- en leefklimaat voor onze leerlingen en een versterking van het mentoraat. Daartoe gaan we de mentoren verder scholen in het voeren van coachingsgesprekken en gaan we bij de leerlingen verder onderzoeken hoe zij de veiligheid op school ervaren.

Planning 2010:	Scholing docenten in coachingsgesprekken en onderzoek naar de veiligheidsbeleving van onze leerlingen (zie ook de activiteitenmatrix in bijlage 5)
Opbrengst 2014:	De score op de resultaten van het tevredenheidsonderzoek, zijn op de betreffende onderdelen met 0.2 gestegen.

5.3.3. Onderwijs

5.3.3.1. AVO-onderwijs

In ons AVO-onderwijs willen we de streefdoelen praktijkonderwijs realiseren, zoals die zijn opgesteld zijn door Referentiegroep Praktijkonderwijs in de Steigers (bijlage 7). Deze streefdoelen zijn geformuleerd voor de volgende vakken en leergebieden.

- Nederlands
- rekenen/wiskunde
- informatiekunde
- maatschappelijke en culturele oriëntatie (MCO)
- loopbaan- en praktijkoriëntatie (LPO)

Daarnaast leren onze leerlingen zich heel basaal te uiten in het Engels en krijgen ze uiteraard lichamelijke opvoeding en zwemmen, gedurende de eerste twee jaar.
Het is belangrijk dat onze leerlingen de streefdoelen in de hierboven genoemde vakken en leergebieden halen, omdat dat hen helpt om zich 'later' te redden in de samenleving, daarin zelfstandig te functioneren en hun kansen op de arbeidsmarkt vergroot. Omdat het gaat om heel praktisch ingestelde en moeilijk lerende leerlingen, is het van belang dat ze de competenties die ze nodig hebben aanleren via praktische activiteiten en dat daarbij ook de noodzakelijke sociaal-emotionele vaardigheden een plek krijgen. Daarom hebben wij gekozen voor de methode PROMOTIE (). Deze methode is expliciet afgestemd op de streefdoelen en wordt bij ons in alle leerjaren gebruikt.
In aanvulling op 'PROMOTIE' hebben we voor enkele AVO-vakken een aanvullend aanbod geformuleerd als een doorgaande leerlijn.

1. Culturele en maatschappelijke vorming (Cuma)
2. Lezen
3. Gebruikte materialen Nederlands
4. Gebruikte materialen rekenen en wiskunde
5. Arbeidsoriëntatie
6. Informatiekunde

5.3.3.2. Doorgaande leerlijnen voor ons praktische aanbod

Naast het AVO-aanbod, bieden we onze leerlingen een groot aantal praktijkvakken. Voor vrijwel alle praktijkvakken hebben we doorgaande leerlijnen ontwikkeld. Het gaat om de volgende vakken.

1. Beeldende vorming
2. 'Productie'
3. Veiligheidscertificaat Arbeid
4. Lichamelijke opvoeding
5. Bouwtechniek
6. Textiele werkvormen
   - onderbouw
   - bovenbouw
7. Tuin
   - onderbouw
   - bovenbouw
8. Koken
   - onderbouw
   - middenbouw
   - bovenbouw

9. Krant (voor klas 3)
10. Administratief werk (voor klas 4 t/m 6)
11. Techniek
12. Metaal
13. Schilderen
14. Onderhoud
15. Horica assistent niveau 1
16. Schoonmaakassistent (in ontwikkeling)

Het aanbod doorgaande leerlijnen is op school in te zien. Voor het vak schilderen moeten de doorgaande leerlijnen nog ontwikkeld worden.

Planning 2010:	Ontwikkeling doorgaande leerlijn schilderen en evaluatie overige leerlijnen.
Opbrengst 2014:	Het totale praktische onderwijs is omschreven in doorgaande leerlijnen en jaarlijks geëvalueerd

5.3.3.3. Symbioseprogramma () in ander jasje

Een van de sterke punten in het verleden was het symbioseprogramma waarbij leerlingen ook een aantal lessen in een ander schooltype (meestal IBO/LWOO) meedraaiden. Na de verhuizing naar het gebouw aan de Stationsstraat was dat niet meer aan de orde, omdat nu een groot aantal praktijkvakken ook aan de pro-leerlingen wordt aangeboden. Wel komt het steeds vaker voor dat leerlingen onderdelen van een beroepsgericht programma in het VMBO halen. Daarmee kunnen zij een deelcertificaat behalen.

Doelstelling 2010:	**20% van de leerlingen haalt deelcertificaat VMBO**
Opbrengst 2014:	**50% van de leerlingen die van school gaan, vertrekken met deelcertificaat VMBO of niveau-1 kwalificatie.**

5.3.3.4. Stagebeleid

Stages zijn heel belangrijk in het praktijkonderwijs en maken integraal deel uit van de arbeidsoriëntatie. De stage neemt een steeds belangrijker plaats in in ons onderwijsprogramma. We hebben daarom de stagebegeleiding sterk uitgebreid. Er zijn nu drie stagebegeleiders die zich richten op de verschillende profielen. Ten behoeve van de stages is de samenwerking met het bedrijfsleven verder verstevigd, waardoor het ons telkens weer lukt om onze leerlingen geplaatst te krijgen. Wanneer het tijdens de stage voor een leerling toch te moeilijk wordt, kan hij of zij terugvallen op de interne stageopvang.
In het derde leerjaar beginnen we door middel van interne stages de leerlingen te laten wennen aan arbeidsritme en het werken onder een ‘vreemde’, kortom een eerste kennismaking met het arbeidsproces in een veilige omgeving. Deze kennismaking wordt in het vierde leerjaar verlegd naar externe stages. We proberen de leerlingen daarbij zoveel mogelijk te plaatsen op werkplekken waar hun interesse naar uitgaat en waar ze ook, gezien hun mogelijkheden, goed uit de voeten kunnen. Uiteindelijk moet dit leiden tot een stage in een werkveld waar ze ook naar uit zullen stromen.
Om te bepalen of een leerling ‘stagerijp’ is, wordt er gebruik gemaakt van de stagekist.

5.3.3.5. Projectonderwijs

In thematische projecten leren leerlingen samenhang zien en werken zij samen aan onderdelen van het project. Ons streven is om ieder jaar in de eerste drie leerjaren twee projecten schoolbreed te realiseren en in de hogere klassen éénmaal.

5.3.3.6. Uitstroomprofielen

In de eerste twee leerjaren is het onderwijsaanbod ontleend aan dat van de basisvorming, met een flinke dosis praktijkvakken, zoals handvaardigheid, fietstechniek, algemene techniek en textiele werkvormen. Het is van groot belang dat leerlingen daarna gericht kunnen kiezen voor een uitstroomprofiel, zodat zij de inhoud van het onderwijs dat zij volgen, gemakkelijker kunnen relateren aan datgene wat ze er later mee kunnen. Dat moet ook motiverend werken. In de afgelopen jaren hebben we geprobeerd om het onderwijs in de hogere leerjaren meer te richten naar de uitstroommogelijkheden van leerlingen. Daartoe zijn, mede dankzij subsidie van het Europees Sociaal Fonds, de drie uitstroomprofielen die we ook in het vorige schoolplan al beschreven verder versterkt, zodat we de leerlingen in de derde klas nu kunnen laten kiezen uit drie 'basis-uitstroomprofielen', te weten:

- Diensten (koken, verzorging, administratie, textiel, veiligheidscertificaat/VCA)
- Tuin/onderhoud (tuin/straatwerkzaamheden, productiewerk, eenvoudig onderhoud, veiligheidscertificaat/VCA)
- Techniek (bouw, metaal, schilderen, lassen, techniek, VCA).

Vanaf klas 4 hebben we de uitstroomprofielen verder uitgebreid en dat heeft geleid tot het volgende aanbod:

- Diensten/verzorging (koken, verzorging, textiel, veiligheidscertificaat/VCA)
- Diensten/administratie(koken, verzorging, administratieve werkzaamheden: leren typen, receptiewerkzaamheden, kopieerwerkzaamheden)
- Techniek/bouw (bouw, schilderen, veiligheidscertificaat/VCA)
- Techniek/metaal (metaal, lassen, veiligheidscertificaat/VCA)
- Tuin/onderhoud (tuin/straatwerkzaamheden, productiewerk, eenvoudig onderhoud, veiligheidscertificaat/VCA, rietdekken, bloembinden, werkzaamheden in de kas).

Planning 2010: Uitvoering en versterking van de vijf uitstroomprofielen

5.3.3.7. Leerbedrijfjes

Om leerlingen zo praktisch mogelijk binnen de school te laten leren, wilden we in het vorige schoolplan een drietal 'leerbedrijfjes' opzetten.
praktijkonderwijs.

- catering ()(uitstroomprofiel 'diensten')
- onderhoud tuinen en plantsoenen (uitstroomprofiel 'tuin/onderhoud')
- technisch onderhoud (uitstroomprofiel 'techniek')

Deze eerste twee zijn inderdaad van start gegaan, hoewel 'leerbedrijf' misschien in dit verband een groot woord is. Daarnaast kunnen leerlingen zich nog met enkele andere activiteiten bezig houden waarbij bedrijfsactiviteiten worden nagebootst en wel:

- reprowerk
- productiewerk (arbeidstrainingcentrum)

Met name van dit laatste, productiewerk in het arbeidstrainingscentrum, hebben we hoge verwachtingen als het gaat om het leerlingen leren wennen aan arbeidsprocessen. We zouden daarvoor graag willen beschikken over betere faciliteiten en het liefst een goede ruimte voor het arbeidstrainingscentrum hebben. Zie hiervoor ook par. 3.3.

Planning 2011: Versterken leerbedrijfjes

Opbrengst 2014: We beschikken over vier goede leerbedrijfjes

5.3.3.8. Taalbeleid

In het vorige schoolplan schreven we dat we wilden onderzoeken of we zouden kunnen aansluiten bij het taalbeleid dat in de onderbouw van het beroepsgerichte VMBO was ontwikkeld. We hebben echter besloten om dat niet te doen en ons eigen individuele taalplan verder te ontwikkelen. Dit is verder opgenomen in de doorgaande leerlijnen (zie par. 5.3.3.2)

5.3.3.9. ELOS

De bijdrage van onze afdeling aan ELOS (zie hiervoor par. 4.4.), beperkt zich in het schoolplan 2005-2009 nog tot het jaarlijks uitvoeren van projecten over een Euro-land. Sindsdien hebben we ons 'Elos-aanbod' echter sterk uitgebreid en gaan ook onze leerlingen de grens over. Jaarlijks wordt er voor de 4e klassen een werkweek georganiseerd naar Hamburg. Tijdens deze werkweek worden er door de leerlingen in het museumdorp "de Kiekeberg" en in de, bij het museum behorende, boerderij in Wennerstorf diverse werkzaamheden verricht. Een bezoek aan voormalig concentratiekamp/doorvoerkamp Bergen-Belsen behoort tot de vaste onderdelen. Op deze wijze komen onze leerlingen in contact met de mensen die in een ander land leven en werken.

5.3.3.10. ESF-project ' arbeidsintegratie'

Om het arbeidstoeleidend karakter van het praktijkonderwijs te versterken, zijn wij gestart met een ESF-project-arbeidsoriëntatie. Hoewel bijna de helft van de subsidie die wij van het ESF krijgen, besteed moet worden aan het onderhouden van het project (inschakelen administratiekantoor, kosten projectaanvragen, kosten extra accountant, rapportagedruk) en hoewel de bijna Kafkaiaanse bureaucratie waarmee dat gepaard gaat heel erg demotiverend werkt, hebben we het geld hard nodig en gaan we er toch mee door, omdat we daarmee een aantal belangrijke voorzieningen kunnen financieren.
Daarbij gaat het met name om het aanbieden van vijf volwaardige uitstroomprofielen, intensieve begeleiding bij de stages, extra lessen gericht op arbeidsoriëntatie en op een versterking van de nazorg van de leerlingen die onze school verlaten hebben. Toekenning van de subsidie is op dit moment mede afhankelijk van het percentage leerlingen dat er daadwerkelijk in slaagt om een plek op de arbeidsmarkt te verwerven of doorstroming naar MBO niveau 1.

Planning 2010: Project 2009-2010 afronden en nieuw project 2010-2011 aanvragen en goed antwoord proberen te vinden op de overdadige bureaucratische rapportage en verantwoordingslast.

5.4. Het vervolg voor onze leerlingen

5.4.1. De arbeidsmarkt

Onze school heeft zich onder andere tot doel gesteld de leerlingen op te leiden voor een plaats op de arbeidsmarkt. Hierbij speelt de stage een zeer belangrijke rol. Binnen deze stages gaan de meeste leerlingen voor het eerst kennismaken met arbeid en de verantwoordelijkheden die daarmee te maken hebben. Dat wil zeggen dat er op school kennis aanwezig moet zijn van de arbeidsmarkt voor deze betreffende leerlingen en van de actuele ontwikkelingen die daar gaande zijn. De school kan zijn onderwijsprogramma daar dan op afstemmen en aanpassen. De leerling zelf vormt het uitgangspunt van het onderwijs en uiteraard van de begeleiding naar werk. Zijn of haar (te ontwikkelen) mogelijkheden en wensen staan dan ook centraal.

Wie weet waarvoor hij leert, heeft een duidelijk doel voor ogen en werkt daar bewust naartoe. Wie moeilijk leert, volgt het liefst een uitgestippelde route. Daardoor houdt hij onderweg steeds het gevoel dat hij op de goede weg is. Zeker de leerlingen in het Praktijkonderwijs hebben doelgerichtheid en structuur nodig om optimaal te kunnen leren en werken.

Kenmerken van de arbeidsmarkt voor onze leerlingen
Leerlingen uit het Praktijkonderwijs komen bij het betreden van de arbeidsmarkt meestal terecht in het minder stabiel segment van de arbeidsmarkt. Zij komen dan in aanmerking voor ongespecificeerd werk; dat wil zeggen werk waar geen specifieke kennis of vaardigheden voor nodig zijn. Wie dat soort werk doet is makkelijk uitwisselbaar en heeft dan ook meer kans op een tijdelijk contract of werk via uitzendbureaus dan degenen die werken in andere segmenten.
De positieve kant is dat ongeschoold werk niet specifiek is en voor komt in alle sectoren van de arbeidsmarkt. Dat wil zeggen dat er een brede vraag is.
Verder verwerven deze werknemers dikwijls een stabielere positie door in de praktijk specifieke kennis op te doen of bepaalde vaardigheden te ontwikkelen.

Kansen op de arbeidsmarkt
De werkloosheid onder laaggeschoolden is tweemaal zo hoog als die onder hoogopgeleiden. In tijden van laagconjunctuur kan de werkloosheid onder laaggeschoolden oplopen naar tien tot vijftien procent. Onder ongeschoolde, allochtone jongeren kan dit in sommige regio's zelfs stijgen naar veertig tot vijftig procent.
Wanneer laaggeschoolden erin slagen een beroepskwalificatie te behalen neemt de kans op werkloosheid dertig tot vijftig procent af. Ook hier blijkt dus;hoe meer kennis en vaardigheden iemand heeft opgedaan,des te groter de kans op (behoud van) werk.

Bij dergelijke werkloosheidscijfers blijft een belangrijk aspect buiten beschouwing, namelijk de sociale vaardigheid. Die is moeilijk te meten en komt dan ook niet in cijfers tot uitdrukking. De praktijk wijst echter uit dat sociale vaardigheden vooral bij laaggeschoolden bijzonder bepalend zijn voor het verkrijgen en behouden van werk.

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt
Op de arbeidsmarkt valt een onderscheid te maken tussen ontwikkelingen op de korte termijn als gevolg van conjunctuurschommelingen en ontwikkelingen op de langere termijn door structurele veranderingen.
Wanneer de conjunctuur daalt –en daarmee de vraag naar arbeid afneemt- stijgt de werkloosheid onder laaggeschoolden sneller dan die van hoger opgeleiden.

Het is dus zaak dat we onze leerlingen in ons onderwijs en door middel van de stages zo goed mogelijk op hun deelname aan de arbeidsmarkt voorbereiden.

5.4.2. Niveau-1 (de assistentenopleiding)
In het vorige schoolplan gaven we aan dat we met ingang van 1 augustus 2006 in samenwerking met het Drenthe College wilden starten met een assistentenopleiding. () We hebben ()enkele van onze leerlingen kunnen plaatsen in de assistentenopleiding (AKA) van het VMBO en hebben deze leerlingen op die manier hun niveau-1 diploma gehaald. In de afgelopen periode hebben we plannen ontwikkeld om in het praktijkonderwijs een stevige AKA-doorstroomvariant te ontwikkelen. Leerlingen die daarvoor in aanmerking komen, willen we de gelegenheid bieden om deel te nemen aan deze assistentenopleiding om hen een betere kans te geven op de arbeidsmarkt en mogelijk zelfs door te laten stromen naar niveau-

2. We zien de ontwikkeling van een AKA-variant voor onze PRO-leerlingen als een van onze speerpunten voor de komende periode en hebben dit plan dan ook opgenomen in de activiteitenmatrix. De plannen zelf worden beschreven in bijlage 8.
Tevens houden we ons bezig met vakspecifieke AKA-opleidingen richting schoonmaak, horeca en groenbeheer.

Planning 2010: Verdere ontwikkeling AKA-variant en daadwerkelijke start per 1 augustus 2010. (zie ook de activiteitenmatrix)

Hoofdstuk 6

Kwaliteitszorg

6.1. Inleiding

Kwaliteitszorg is het geheel van activiteiten dat ondernomen wordt om de kwaliteit van het onderwijs in de school te borgen, te verbeteren en openbaar te maken. De belangrijkste functies van kwaliteitszorg zijn:

- verantwoording afleggen
- communicatie over de kwaliteit met alle bij de school betrokken personen en groepen
- schoolverbetering
- het tijdig signaleren van zwakke plekken

(bron: Q5)

Wij hebben gekozen voor een heel eenvoudig systeem van het bewaken van de kwaliteit van ons onderwijs en dat is dat we elke vier jaar ons schoolplan bijstellen en dat elk jaar tevens tussentijds doen aan de hand van de jaarlijkse activiteitenplannen. Daarbij laten we ons leiden door de "PDCA"-cyclus (plan-do-check-act).
We gebruiken daarbij de volgende bronnen:

1. Uitkomsten van inspectieonderzoeken en kwaliteitskaart
2. De jaarlijkse evaluatiegesprekken in de afdelingen en andere geledingen
3. Het tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoek (ProZo)

Hoewel onderwijs voor een belangrijk deel ook opvoeding is, proberen we onze doelstellingen 'smart' te formuleren, d.w.z. zoveel mogelijk 'specifiek', 'meetbaar', 'acceptabel', 'realistisch', en 'tijdgebonden'.

6.2. De vier-jaren kwaliteitscyclus

Volgens het 'plan-do-check-act' stramien willen we dan de volgende vierjaren-kwaliteits cyclus hanteren.

De kwaliteitscyclus

Fase	Wat	Frequentie
Plan	In schoolplan vastleggen van visie/doelen/resultaten	4 jaar
	vastleggen van organisatie en middelen	
	schoolplan wordt gedragen door het team	
Do	Uitvoering van acties ter bewaking van de kwaliteit	
	Opbrengstanalyse	
	- kwaliteitskaart inspectie	elk jaar
	- financieel jaarverslag	elk jaar
	- onderwijsjaarverslag	elk jaar
	- instroom, doorstroom en uitstroom gegevens	elk jaar
	Kwaliteitsmeter	
	- medewerkers	2 jaar
	- leerlingen	2 jaar
	- ouders	2 jaar
	- basisscholen	2 jaar
	- inventarisatie klachten	elk jaar
	Medewerkers	
	- analyse sociaal jaarverslag	elk jaar
	- analyse lesuitval-ziekteverzuim	elk jaar

	Leiderschap	
	- functionerings- beoordelingsgesprekken afdleiders	2 jaar
	- 360 graden feed-back directieleden	2 jaar
	Schoolbrede evaluatie inspectiedomeinen	
	- kwaliteitszorg	2 jaar
	- toetsinstrumenten	2 jaar
	- leerstofaanbod	2 jaar
	- tijd	2 jaar
	- onderwijsleerproces	2 jaar
	- schoolklimaat	2 jaar
	- zorg en begeleiding	2 jaar
	- opbrengsten	2 jaar
	- schoolspecifieke onderwerpen	2 jaar
	Kwaliteitsverbeteringsacties	
	-Jaarlijks activiteitenplan	elk jaar
	Informeren over kwaliteit	
	- schoolgids	elk jaar
Check	Doelen en resultaten doelen schoolplan	elk jaar
Act	Bijstelling schoolplan in activiteitenplan	elk jaar

In de afgelopen periode hebben we gemerkt dat het erg moeilijk is om deze beleidscyclus te concretiseren. We gaan daarom werken met pdca-formulieren per inspectiedomein. Een voorbeeld van zo'n formulier is opgenomen als bijlage 4. Verder geldt ook hier dat in de beperking zich de meester toont. Door voortdurend alles wat we aan het doen zijn te moeten evalueren, ontstaat ook verwarring en dreigt het gevaar overla mee bezig te zijn, zonder ergens toe te komen. Vandaar dat we ons jaarlijks willen beperken tot maximaal vijf pcda-formulieren per afdeling of geleding.

Voor de 'check' baseren we ons één keer per twee jaar op het brede tevredenheidsonderzoek en één keer per twee jaar op een eigen vragenlijst (voor ouders, leerlingen en medewerkers).

Planning 2010: Starten met pdca-formulieren
Planning 2014: Eerste gehele beleidscyclus afgerond

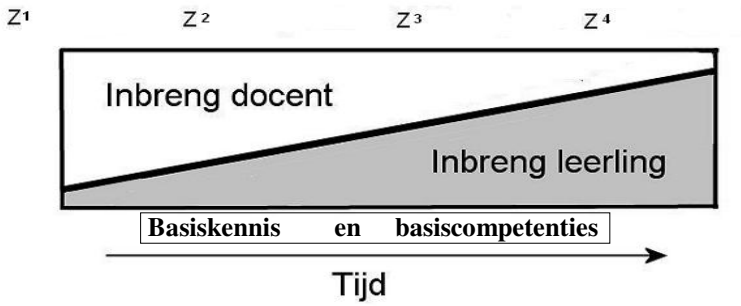
Bijlage 1	Aanvulling interne zorgstructuur		
	Begeleiding	**Wie**	**Tijd**
ZAT			Eén maal in de drie weken
Cluster 2	Oudergesprekken	AB-er van Enkschool	Op afspraak
	Ondersteuning mentor		
Cluster 3	Individule leerlingbegeleiding	AB-er van de	Dinsdag (halve dag) Donderdag (hele dag)
	Oudergesprekken	Mackayschool	
	Ondersteuning mentor		
	Ondersteuning leerstof	Leerkracht Mackayschool	2x ochtend in de week
LZ	Oudergesprekken	AB-er van de Waterlelie	Op afspraak
	Ondersteuning mentor		
Cluster 4	Individule leerlingbegeleiding	AB-er van de	Maandag (hele dag) Donderdag (halve dag)
	Oudergesprekken	De Ambelt	
	Ondersteuning mentor		
MEE	Individuele leerling gesprekken	Schoolmaatschappelijkwerkster	Maandag (halve dag) Donderdag (halve dag)
	Aanvragen onderzoek	MEE	
	Contacten ouders		
	Sova training		
Orthopedagoog	Individule leerlingbegeleiding		Op afspraak
	Sova training		
	testen		
Leerplicht		Uit Drenthe, Friesland, Overijssel.	Op afroep en in ZAT
Wijkagent		Uit Drenthe, Friesland, Overijssel.	Op afroep

Bijlage 2

Pedagogische en onderwijskundige uitgangspunten.

1. Ontwikkeling naar zelfstandigheid

Ontwikkeling naar zelfstandigheid

De leerling volgt onderwijs **Onderwijs volgt de leerling**

Aan mensen die deze complexe processen moeten begeleiden, worden hoge eisen gesteld die we in uitwerken in een ‘kwaliteitsstandaard voor de RSG-docent’ (bijlage 3).

Bijlage 3

De RSG docentenstandaard

Serieus werken aan de missie van onze school betekent ook dat we moeten kijken naar de consequenties daarvan voor ons eigen handelen als onderwijsgevenden, zowel binnen als buiten de muren van het klaslokaal. Heel vaak worden schooldoelstellingen of 'mission-statements' gezien als mooi papier dat de school van een fraaie voorgevel voorziet, maar verder geen rol van betekenis speelt. Tot voor kort was het in het onderwijs ook 'not done' om op zoiets als schooldoelstellingen aangesproken te worden, omdat iedereen binnen het klaslokaal zijn of haar eigen professionele verantwoordelijkheid heeft. Hier ligt dan ook een belangrijke reden voor de kloof tussen doelstellingen en praktijk en het onvermogen op veel scholen om geformuleerde doelstellingen ook daadwerkelijk een vervolg te geven in veranderend gedrag van docenten. Als we dat willen doorbreken zullen we een standaard voor docenten moeten ontwikkelen waarvan de onderdelen gerelateerd zijn aan datgene wat we als school willen bereiken. De missie van de school is daarvan een beknopte samenvatting.
Een ander probleem in dit verband is dat we in het onderwijs helemaal niet gewend zijn om ons gedrag te beoordelen naar wat de opbrengst daarvan is. Dat betekent dat bijvoorbeeld functioneringsgesprekken vaak blijven steken in het wederzijds bespreken van goede bedoelingen en hoe we allemaal ons best doen om daar wat van terecht te brengen en hoe moeilijk dat wel niet is. Wij denken dat het veel meer zin heeft en ook van professionaliteit getuigt om te bespreken wat de opbrengst van ons functioneren is. Bij het beoordelen van ons gedrag mag de opbrengst daarvan dan ook zeker niet buiten beschouwing gelaten worden. Dit moet dan ook verwerkt worden in de aanpak van onze functioneringsgesprekken.

Enige tijd geleden heeft bureau Berenschot in opdracht van het ministerie van onderwijs een competentiemodel geconstrueerd dat bestaat uit tien kerncompetenties. Ook heeft het ministerie van OC en W een inventarisatie gemaakt van de bekwaamheden waarover docenten bij het begin van hun loopbaan moeten beschikken.

De missie van de school uitgewerkt naar professionele kwaliteiten van docenten

A) De RSG is een kwaliteitsschool

a1) Kenmerken van onze kwaliteitsschool

- waar elke leerling wordt uitgedaagd om op zijn of haar hoogste niveau te presteren;
- waar zowel onze leerlingbegeleiding als onze vele extra activiteiten zorgen voor kwalitatief hoogwaardige voorwaarden voor een doelmatig, effectief studieklimaat;
- waar docenten en leerlingen zich ervan bewust zijn dat een groot verantwoordelijkheids-gevoel en zelfstandig leervermogen essentieel zijn voor kwaliteitsonderwijs.

a2) Professionele kwaliteiten voor een kwaliteitsschool

vakinhoudelijk
- beheersing van de leerstof op de niveaus waarop de docent werkt;
- kennis van minimaal twee benaderingen binnen het vak en op grond daarvan een beargumenteerde keuze kunnen maken voor een methode;
- kennis van de relatie van het vak met de beroepspraktijk;
- afstemmen van de inhoud van het onderwijs op kerndoelen van de basisvorming en de exameneisen, op sectie- en andere afspraken die binnen de school van kracht zijn;
- beschikken over de vaardigheden van het digitale rijbewijs en in staat zijn om deze vaardigheden toe te passen in het eigen vakonderwijs.

vakdidactisch
- kennis van de meest relevante didactische uitwerkingen van het vak en goed thuis in minstens één methode;
- beheersing van voldoende verschillende didactische vaardigheden;
- leerlingen verantwoordelijkheid kunnen en durven geven;
- het werk afstemmen op de kenmerken van de leerlingen in de klas;
- vaardigheden bij leerlingen kunnen ontwikkelen;
- gedifferentieerd kunnen werken.

vernieuwingen
- bekend met vernieuwingen in zijn/haar vakgebied;
- onderwijskundig wendbaar en bereid tot vakinhoudelijke of didactische experimenten;
- kunnen samenwerken.

integratieve bekwaamheden
- vakinhoud en didactiek kunnen verbinden met verwante vakgebieden en in staat om vakoverstijgend te handelen, bijvoorbeeld in het kader van een project.

bevoegdheid
- RSG-docenten beschikken over een bevoegdheid voor de vakken waarin zij lesgeven

B. De RSG is een school met een positief pedagogisch klimaat

b1) Kenmerken van een school met een positief pedagogisch klimaat
- waar we uitgaan van respect voor elkaar, leraar of leerling en recht doen aan individuele verschillen en verscheidenheid;
- waar persoonlijk contact en positieve bejegening van elke leerling door elke collega de basis vormen voor een positief sociaal, streng, veilig én vriendelijk klimaat;
- waar we elkaar, leerlingen, zowel als docenten, aanspreken op onze verantwoordelijkheid voor een positieve leeromgeving voor iedereen;
- hanteert gedragsregels ter voorkoming van ongewenste intimiteiten, agressie, geweld en discriminatie die daadwerkelijk leven in de school en een maximaal draagvlak hebben. Deze gedragsregels heeft de school opgenomen in een gedragscode voor medewerkers, leerlingen en ouders

b2) Professionele kwaliteiten voor het waarborgen van een positief pedagogisch klimaat

- is zich bewust van de eigen pedagogische verantwoordelijkheid en levert een bijdrage aan de persoonlijkheidsontwikkeling van de leerlingen;
- creëert een pedagogisch klimaat waarin leerlingen zich veilig en gewaardeerd voelen en geeft blijk van positieve verwachtingen (de eerste voorwaarde voor schoolsucces van leerlingen);
- kan omgaan met culturele verschillen, herkent vormen van discriminatie en maakt deze bespreekbaar;
- voelt zich verantwoordelijk voor klaslokaal en gebouw en draagt actief bij aan het instandhouden van het gebouw en het tegengaan van verloedering door beschadiging van gebouw en inventaris, rommel op de vloer enz.;
- voelt zich betrokken bij de leerlingen, de collega's, de school.

C) De RSG is een school met een professionele cultuur

c1) Kenmerken van een school met een professionele cultuur

- waar het leidinggeven gekenmerkt wordt door het inspireren, coachen en elkaar persoonlijk aanspreken op professioneel handelen volgens professionele standaards die een maatstaf zijn voor ieder;
- waar de kwaliteit van het lesgeven en begeleiden en de professionele discipline centraal staan in teambesprekingen en functioneringsgesprekken;
- waar docenten als professionals doen aan collegiale consultatie.

c2) Professionele kwaliteiten voor het garanderen van een professionele cultuur

- bereid om collegiale ondersteuning te geven en te ontvangen en kan daarmee omgaan;
- een onderzoekende, lerende en veranderingsgezinde houding en beschikt over vaardigheden om zijn/haar eigen gedrag te reguleren;
- ontwikkelt de eigen deskundigheid voortdurende door pedagogische en onderwijskundige ontwikkelingen te volgen, te reflecteren op zijn/haar werk en leertrajecten te volgen in de vorm van zelfstudie en nascholing;
- heeft inzicht in de school als lerende organisatie, participeert in overlegsituaties in de school en functioneert als teamlid;
- bereid en in staat zijn tot collegiale consultatie.

D) De RSG is een school die een goede communicatie onderhoudt met alle betrokkenen

d1) Kwaliteitseisen voor een goede communicatie met alle betrokkenen

- waar ouders en leerlingen gezien worden als onze klanten die vriendelijk, open en actief worden geïnformeerd; wat wij doen leggen we uit;
- waar goede contacten onderhouden worden met het basisonderwijs om de leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden bij de overgang van hun basisschool naar de RSG;
- waar het devies: 'elke klacht is een gratis managementadvies' echt serieus genomen wordt en geprobeerd wordt goed te luisteren naar en te leren van kritiek die geuit wordt".

d2) Professionele kwaliteiten voor een goede communicatie met alle betrokkenen

- in staat om vanuit de pedagogisch-didactische taak te communiceren met leerlingen en ouders;
- beschikt over gespreksvaardigheden en realiseert zich dat zijn/haar eigen standpunt subjectief is;
- informeert ouders/verzorgers over de ontwikkelingen van de leerlingen en zorgt ervoor dat hij/zij zelf goed is geïnformeerd over de ontwikkelingen van de leerlingen;
- kijkt over de muren van de school heen betrekt zonodig andere organisaties bij zijn/haar werk.

Bijlage 4

Plan-do-check-act (dir0910.015)

Maximaal vijf maatregelen per jaar op schoolniveau en vijf maatregelen per jaar op niveau van de afdeling. Het gaat om maatregelen die van de betrokkenen (schoolleiding, afdeling, werkgroep) in het betreffende jaar de hoogste prioriteit krijgen. De 'plan-do-act-check' formulieren worden toegevoegd aan de afdelingsplannen en jaarlijks geëvalueerd en zo mogelijk of zo nodig vervangen door formulieren voor andere beleidsmaatregelen.

Plan
Doelstelling zo smart* mogelijk formuleren:
Te nemen maatregelen
Benodigde randvoorwaarden
Beoogde effecten (zo meetbaar mogelijk)

Do (aangeven wanneer)
De verbetermaatregelen worden 'gecontroleerd' uitgevoerd

Check (aangeven wanneer)
Meet het resultaat van de verbetering en vergelijk deze met de oorspronkelijke situatie en met de vastgestelde doelen. Verklaar waarom het wel/niet gelukt is.
Controleer of de maatregelen bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit en de gestelde doelen.

Act (aangeven wanneer)
Evalueer deze analyse en neem een besluit: voer de verbetering door in het hele proces of besluit de verbetering niet verder door te voeren. Kortom: borg, stuur bij of stop.

* SMART: Specifiek – Meetbaar – Acceptabel – Realistisch - Tijdgebonden

Hiervoor komt een handzaam invulformulier?

Bijlage 5

De activiteitenmatrix

Actiepunten 2009	Wie?	Wanneer?	Opbrengst	Evaluatie van de activiteit
Ontwikkeling IOP	Interne Werkgroep IOP Orthopedagoog Extern overleg provinciaal werken uitstroomprofielen Stimulans	2009	Een goed werkend IOP	Halfjaarlijks. Daarna Volgt evt. bijstelling. In januari 2010 worden leerlingen bevraagd over het werken met IOP`s
Routine IOP	Interne Werkgroep IOP Orthopedagoog	2009	Ontwerp van een route IOP, waarin leerling-Bespreking, Inventariseren van leerling-gegevens, rol ouders en leerlingen enz.	Halfjaarlijks. Daarna volgt bijstelling.
Voeren van coachingsgesprekken	mentoren	2009	Mentoren zijn geschoold in het voeren van coachingsgesprekken	In januari 2010 worden Leerlingen bevraagd Wat zij vinden van de coachingsgesprekken
Leerlingen bevragen over veiligheidsbeleving				

Nog aanvullen met Ontwikkeling AKA

Bijlage 6

Het Individueel Ontwikkelings Plan (IOP)

PROCEDURE IOP
Februari 2009

Documenten behorende bij het IOP

"Startdocument": dit document wordt éénmalig aan het begin (augustus/september) van klas 1 ingevuld door de mentor, met behulp van de gegevens van de basisschool.
Tijdens invoering uiteraard ook voor de dan behandelende klassen.

"Vragenlijst leerling" voorbereiding coachingsgesprek: de leerling vult de vragenlijst klassikaal in. Dit kan digitaal of op papier. Op dit moment is gekozen voor de papieren versie (evaluatiebepalend). Daarna levert de leerling het ingevulde formulier in bij de mentor.

Formulier "lesinfo van vakdocenten": deze formulieren worden door de mentor vóór het coachingsgesprek verspreid onder de vakdocenten en de bevindingen worden op het formulier "voorbereiding coachingsgesprek van de mentor" ingevuld.

Formulier "voorbereiding coachingsgesprek voor de mentor": De mentor verzameld gegevens van de vakdocenten via formulier, vult deze en eigen bevindingen in op het formulier "voorbereiding coachingsgesprek voor de mentor" en kan hier gesprekspunten uit af leiden voor het coachingsgesprek.

Formulier "uitnodiging coachingsgesprek": Hierin staat het tijdstip aangeven en de gesprekspunten die de mentor en de leerling willen bespreken mbt het IOP.

IOP: Hierop wordt per deelgebied aangegeven aan welke doelen de komende periode gewerkt gaat worden, hoe deze doelen bereikt kunnen worden en wat daar voor nodig is.

(Be)Handelingsplan: Wanneer er specifieke hulp/begeleiding nodig is wordt er naast het IOP een (be)handelingsplan voor de leerling ingevuld, door de mentor in samenwerking met de orthopedagoog.

Procedure IOP

- Het IOP wordt voor alle leerlingen, twee maal per schooljaar aangepast (najaar en voorjaar)
- Er wordt altijd een coachingsgesprek gehouden met de leerling voordat het IOP wordt op- of bijgesteld.
- In klas 1 wordt het “startdocument” en het IOP opgesteld door de mentor en digitaal verstuurd naar de orthopedagoog en een papieren versie in het dossier van de leerling.
- Het coachingsgesprek wordt voorbereid door de leerling en mentor mbv de daarvoor bestemde formulieren en er wordt door de mentor informatie bij vakdocenten ingewonnen.
- De mentor bereidt het gesprek voor door de gegevens van de leerling/vakdocent en zichzelf te vergelijken en stelt gesprekspunten op.
- De leerling kan zelf ook gesprekspunten inbrengen
- De mentor zorgt voor een uitnodiging voor het coachingsgesprek met daarop ingevuld het tijdstip en de gesprekspunten.
- Met de informatie uit het coachingsgesprek wordt het IOP opgesteld door de mentor.
- Wanneer er specifieke hulp/begeleiding nodig is voor een leerling wordt er met de orthopedagoog een (be)handelingsplan opgesteld.
- De mentor zorgt ervoor dat het IOP en eventueel het (be)handelingsplan ondertekend wordt door leerling/ouder(s), verzorger(s) en toevoegt aan het dossier van de leerling.
- De mentor zorgt dat het IOP en eventueel het (be)handelingsplan in Magister gezet wordt.
- De mentor bewaart de ingevulde “vragenlijst van de leerling” ter voorbereiding op het coachingsgesprek minimaal een half jaar tot na de volgende IOP bespreking.
- Het ingevulde formulier “voorbereiding coachingsgesprek voor de mentor” wordt digitaal door de mentor opgeslagen en een uitdraai hiervan komt in het portfolio van de leerling.

Tijdspad september - januari

KLAS 1

eind september:	-startdocument af, digitaal naar de orthopedagoog en getekend in dossier.
1 november:	-versturen Formulier "lesinfo van vakdocenten" naar de docenten die les geven aan de mentorklas. - "Vragenlijst leerling" door leerling van de mentorklas laten invullen.
half november:	- ingevulde formulieren retour, voorbereiden coachingsgesprekken. -uitnodigingen coachingsgesprekken
november/ december:	-coachingsgesprekken en opstellen/evalueren/aanpassen IOP;eventueel opstellen (be)handelingsplan. -IOP's digitaal naar orthopedagoog voor toetsing, daarna per klas bespreking IOP's mentor en orthopedagoog.
januari:	-huisbezoek tekenen IOP
februari:	-IOP/(be)handelingsplan in Magister en getekend in dossier en portfolio.

KLAS 2 t/m 6

1 oktober:	-versturen Formulier "lesinfo van vakdocenten" naar de docenten die les geven aan de mentorklas. - "Vragenlijst leerling" door leerling van de mentorklas laten invullen.
half oktober:	- ingevulde formulieren retour, voorbereiden coachingsgesprekken. -uitnodigingen coachingsgesprekken
oktober/november:	-coachingsgesprekken en opstellen/evalueren/aanpassen IOP;eventueel opstellen (be)handelingsplan. -IOP's digitaal naar orthopedagoog voor toetsing, daarna per klas bespreking IOP's mentor en orthopedagoog.
eind november:	-ouderavond tekenen IOP.
december:	-IOP/(be)handelingsplan in Magister en getekend in dossier en portfolio.

Tijdspad maart - juni

KLAS 1 t/m 6

half maart:	-versturen Formulier "lesinfo van vakdocenten" naar de docenten die les geven aan de mentorklas. - "Vragenlijst leerling" door leerling van de mentorklas laten invullen.
eind maart:	- ingevulde formulieren retour, voorbereiden coachingsgesprekken. -uitnodigingen coachingsgesprekken
april/mei:	-Coachingsgesprekken en opstellen/evalueren/aanpassen IOP;eventueel opstellen (be)handelingsplan. -IOP's digitaal naar orthopedagoog voor toetsing, daarna per klas bespreking IOP's mentor en orthopedagoog.
eind mei:	- ouderavond tekenen IOP
juni:	-IOP/(be)handelingsplan in Magister en getekend in dossier en portfolio.

Voor leerlingen die tussentijds instromen wordt het startdocument direct opgesteld en het IOP/(be)handelingsplan in de eerstvolgende periode.

Traject opstellen/implementeren IOP Praktijkschool Tromp Meesters December 2008

Op 20 november 2008, zijn de afdelingsleider en orthopedagoog naar een informatiebijeenkomst van Stimulans geweest, van de praktijkscholen van het samenwerkingsverband Drenthe. Hier werd informatie gegeven betreffende het IOP (individueel ontwikkelingsplan).
Nav deze bijeenkomst gaan we een traject uitzetten om een IOP voor onze school te ontwikkelen en te implementeren.

Januari/februari 2009:
Er wordt een werkgroep gevormd. Dit groepje gaat informatie inwinnen over het IOP en verschillende IOP's verzamelen. Deze informatie wordt bestudeerd en besproken in de werkgroep en naast het huidige handelingsplan gelegd. In de team vergaderingen wordt een terugkoppeling gemaakt naar de docenten.

Maart/april 2009:
In het voorjaar 2009 krijgen we van Stimulans informatie mbt het inpassen van het uitstroomprofiel (vanaf eind klas 2) in het huidige handelingsplan en/of nieuwe IOP. Dan wordt het uitstroomprofiel ingepast in ons bestaande HP. Bovendien staat er ook een tweede bijeenkomst gepland over het IOP.
Tevens wordt een start gemaakt met het opzetten van IOP en gekeken voor welke klassen we het IOP gaan invoeren en op welke wijze we dit gaan doen.

In de team vergaderingen wordt een terugkoppeling gemaakt naar de docenten.

Mei/juni 2009:
Het IOP en het stappenplan, wat beschrijft hoe het IOP wordt ingevoerd, worden verder uitgewerkt en zijn voor de zomervakantie afgerond.
In de team vergaderingen wordt een terugkoppeling gemaakt naar de docenten.

September 2009:
Er wordt een start gemaakt met de invoering van het IOP zoals omschreven in het stappenplan.
In de team vergaderingen wordt een terugkoppeling gemaakt naar de docenten.

Juni 2010:
Er wordt in de teamvergaderingen () een evaluatie gehouden voor de docenten over de bevindingen van het werken met IOP. De ingebrachte punten worden meegenomen en besproken in de evaluatie van de werkgroep. Dan wordt indien nodig () het IOP aangepast.

Bijlage 7

Streefdoelen voor Praktijkonderwijs ('Praktijkonderwijs in de steigers')

In het VO spreekt men in de toekomst niet meer over basisvorming maar over onderbouw. Voor de onderbouw zijn nieuwe kerndoelen geformuleerd. De onderbouw maakt deel uit van het funderend onderwijs. In Praktijkonderwijs spreekt men over streefdoelen gedurende de gehele route die de leerling volgt. Het werken aan de streefdoelen vindt in Praktijkonderwijs met andere woorden plaats tussen het 12e en het 18e jaar. De inhouden en vaardigheden van de streefdoelen zijn geïntegreerd of flankeren de praktische vorming, de loopbaanoriëntatie en arbeidstoeleiding van de leerling. De streefdoelen voor Praktijkonderwijs worden hierna per leerlijn omschreven in de vorm van competenties.

Nederlands en communicatieve competenties

Onderwijs in de Nederlandse taal heeft tot doel de taalvaardigheid van leerlingen te vergroten. Brede beheersing van de taal maakt het leerlingen mogelijk om intensief deel te nemen aan de verschillende aspecten van het maatschappelijk leven, nu en in de toekomst. In de leerlijn Nederlands zijn sociale competenties integraal onderdeel van het programma.

1 De leerling kan zich op zijn niveau mondeling en schriftelijk begrijpelijk uitdrukken.

2 De leerling kan zich houden aan conventies (spelling, grammaticaal correcte zinnen, woordgebruik) en kan volgens deze conventies in de sociale context communiceren.

3 De leerling kan vanuit voor hem zinvolle contexten zijn woordenschat uitbreiden.

4 De leerling kan op zijn niveau lees- en luisterstrategieën gebruiken om informatie uit gesproken en geschreven teksten te halen.

5 De leerling kan informatie opzoeken en ordenen uit voor hem begrijpelijke schriftelijke mondelinge en digitale bronnen en kan de waarde voor hemzelf en anderen beoordelen.

6 De leerling kan in een kleine groep overleggen, afspraken maken en op zijn niveau een gesprek voeren.

7 De leerling kan op eenvoudig niveau een presentatie geven.

8 De leerling kan vanuit zijn belangstelling en belevingswereld voor hem/haar begrijpelijke verhalen, gedichten en informatieve teksten lezen.

9 De leerling kan op een planmatige wijze (denken-doen-nakijken) taalactiviteiten (spreken, luisteren, schrijven en lezen) voorbereiden en uitvoeren.

10 De leerling kan op zijn niveau reflecteren op de manier waarop hij zijn taalactiviteiten uitvoert en reacties van anderen daarbij betrekken voor het uitvoeren van nieuwe taalactiviteiten.

Rekenen en wiskunde

Rekenen is een waardevolle competentie voor het zelfstandig kunnen functioneren in de samenleving. De computer is in het wiskundeonderwijs een belangrijk hulpmiddel. De kern van het reken- en wiskundeonderwijs is het functioneel gebruik ervan in voor de leerlingen betekenisvolle situaties. Het gaat om toepassingsgerichte activiteiten. Ook in de leerlijn rekenen/wiskunde wordt een link gelegd met de ontwikkeling van sociale competenties.

11 De leerling kan in voor hem betekenisvolle situaties positieve getallen optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen.

12 De leerling kan schattend rekenen; daarbij is hij in staat om uitkomsten van berekeningen te controleren aan de hand van referentiematen.

13 De leerling kan inhoud geven aan rekenkundige en wiskundige begrippen zoals meer, minder.

14 De leerling kan eenvoudige bewerkingen uitvoeren met de gangbare maten voor lengte, breedte, omtrek, oppervlakte, inhoud, tijd en geld.

15 De leerlingen kan eenvoudige vlakke afbeeldingen van ruimtelijke figuren interpreteren en beschrijven.

16 De leerling kan omgaan met een zakcalculator en met gereedschap om te meten en te wegen.

Informatiekunde

Praktijkonderwijs kent in tegenstelling tot de nieuwe onderbouw een leerlijn informatiekunde. In deze leerlijn komen een aantal basiscompetenties voor het werken met de computer aan de orde. Het gaat met name om het leren omgaan met de hardware en met softwareprogramma's zoals Word, PowerPoint en Excel. Gebruik leren maken van internet en het leren

zoeken van informatie met behulp van de speciale portal voor leerlingen Praktijkonderwijs op Kennisnet. Het doel van de lessen informatiekunde lopen afhankelijk van de individuele ontwikkeling van de leerling van learn-to-use naar use-to-learn.
17 De leerling kan algemene computervaardigheden toepassen
18 De leerling kan Windows gebruiken.
19 De leerling kan werken met Word.
20 De leerling kan werken met digitale apparaten.
21 De leerling kan werken met Paint.
22 De leerling kan spellen op de computer.
23 De leerling kan werken met een spreadsheet.
24 De leerling kan werken met een presentatieprogramma.
25 De leerling kan werken met internet.

Loopbaan- en praktijkoriëntatie (LPO)
Deze leerlijn biedt leerlingen een oriëntatie op groen, de huishoudelijke en de dienstensector, de techniek, het winkelbedrijf en de magazijnsector. De computer wordt hierbij als middel gebruikt. De leerlijn is gericht op het opdoen van ervaringen zodat de leerling kan ontdekken welke arbeidssector het best bij hem past. De leerlijn is praktijkgerelateerd en praktijkondersteunend van opzet en wordt ook gebruikt om te werken aan sociale competenties. Leerlingen leren dat er een verscheidenheid aan werkzaamheden is en leren bewust keuzes te maken.
26 De leerling kan veilig en zelfstandig handelen in praktische opdrachten op het terrein van wonen, werken en vrije tijdsbesteding.
27 De leerling ervaart door het uitvoeren van praktische opdrachten dat zijn gedrag effect heeft op het milieu in zijn omgeving.
28 De leerling ervaart door het uitvoeren van praktische opdrachten dat planten en dieren zich ontwikkelen.
29 De leerling ervaart door het uitvoeren van praktische opdrachten dat er verschillende verschijningsvormen van energie en materie bestaan.
30 De leerling kan een eenvoudig technisch werkstuk maken en eenvoudige reparaties zelfstandig en veilig uitvoeren.
31 De leerling ervaart in praktische opdrachten hoe hij kan zorgen voor zichzelf en de ander en ontwikkelt sociale vaardigheden en kan daarin eigen verantwoordelijkheid nemen.
32 De leerling kan een verband leggen tussen zijn eigen belangstelling en arbeid.

Maatschappelijke en culturele oriëntatie en kunst en cultuur

Maatschappelijke en culturele oriëntatie
Maatschappelijke en culturele oriëntatie (MCO) is één integraal leergebied. De computer is hierbij een van de hulpmiddelen. De leerling breidt zijn persoonlijkheid uit in een wereld die complex is en voortdurend verandert. De leerlijn MCO moet de leerling die wereld beter leren begrijpen. Verwondering over de verschillen (het andere en het eigene) vormt een centrale drijfveer. Een open houding zijn zowel doel als middel, het gaat om actief, receptief en reflectief leren. De persoonlijke betrokkenheid van de leerling is van belang, hij is de jeugdige burger van nu. De leerling moet oog krijgen voor de culturele diversiteit in de samenleving. Sociale competentieontwikkeling is een onderdeel van deze leerlijn. Voor onderstaande leerdoelen geldt dat zij op eenvoudige en praktische wijze en in (context)rijke leerarrangementen worden aangeboden.
33 De leerling kan omgaan met verschillende waarden en normen en kan daarbinnen omgaan met zijn eigen verantwoordelijkheid en toont respect voor de medemens.
34 De leerling kan het verband tussen verleden en heden aangeven in voor hem begrijpelijke taal.
35 De leerling kan over een actueel maatschappelijk verschijnsel informatie opzoeken en plaatsen.
36 De leerling kan zich oriënteren in zijn eigen woonomgeving en regio met behulp van kaart of atlas.
37 De leerling kan zelfstandig reizen.
38 De leerling begrijpt dat de samenleving multicultureel is.
39 De leerling begrijpt dat Nederland een democratie is.
40 De leerling begrijpt aan de hand van voorbeelden uit diverse tijdvakken en diverse gebieden van de wereld dat er tussen mensen grote verschillen bestaan als het gaat om vrijheid en onvrijheid, macht en onmacht, mensenrechten.

Kunst en cultuur

Kunst en cultuur omvat elementen uit het onderwijs in de beeldende vakken (tekenen, handenarbeid, textiele werkvormen, audiovisuele vormgeving), muziek, dans en drama. Kunst en cultuur is onderdeel van MCO of van specifiek ontwikkelde projecten. Hierin komen aspecten van verschillende leerlijnen in samenhang aan de orde, met name op het terrein van wonen, werken en recreëren. Er kan gebruikt gemaakt worden van CKV-vouchers.

41 De leerling kan basistechnieken en middelen uit verschillende kunstzinnige disciplines gebruiken en toepassen.
42 De leerling kan zich vanuit beleving, fantasie en geheugen, een voorstelling maken en deze verwerken in eigen kunstzinnig werk.
43 De leerling kan zelfgemaakt kunstzinnig werk, alleen of in een groep aan derden presenteren.
44 De leerling kan luisteren naar muziek, kijken naar beeldende kunst en naar theater- en dansvoorstellingen.
45 De leerling kan met behulp van visuele en auditieve middelen verslag doen van deelname aan kunstzinnige activiteiten (als toeschouwer en als deelnemer).

Bewegingsonderwijs

Leerlingen bevinden zich tussen 12 en 18 jaar in een turbulente periode. Er is sprake van een snelle verandering in de lichamelijke kenmerken. Tegelijkertijd betekent de overgang naar een andere school een ingrijpende verandering in de sociale omgeving. De leerlingen moeten op zoek naar een nieuwe plek en identiteit in dat geheel. Dat vergt aanpassing. In deze periode van oriëntatie worden leerlingen zich ook meer bewust van de mogelijkheden en onmogelijkheden van zichzelf en van anderen. Prestaties in dit leergebied zijn voor iedereen zichtbaar. Dat maakt leerlingen kwetsbaar. Het is daarom in deze leeftijdsfase belangrijk dat ze kansen krijgen hun mogelijkheden in een veilige omgeving te verkennen en leren hun zelfvertrouwen op het gebied van hun bewegingsmogelijkheden verder te ontwikkelen en te benutten.

46 De leerling doet ervaringen op met betrekking tot spel, turnen, atletiek, bewegen op muziek, zelfverdediging en andere ontwikkelingen uit de sport en uit de wereld van de ergonomie.
47 De leerling breidt zijn bewegingsrepertoire uit door middel van competenties als gevolg van uitdagende onderwijssituaties.
48 De leerling kan in teamverband spelen.
49 De leerling kan sportief spelen.
50 De leerling kan de eigen grenzen accepteren.
51 De leerling kan in sport en spel samen spelen met anderen, op basis van zorg en respect voor elkaar.
52 De leerling kan een keuze maken voor sport en spel als een zinvolle vrijetijdsbesteding.

Engels

Engels is op dit moment geen vast onderdeel van Praktijkonderwijs. Er zijn echter leerlingen die gemotiveerd zijn om toch met Engels bezig te zijn. Men kan overwegen om dit onderdeel als keuzemogelijkheid of workshop aan te bieden.

53 De leerling is vertrouwd met de klank van het Engels door veel te luisteren naar gesproken en gezongen teksten waarvan de keuze is afgestemd op zijn niveau en belangstelling.
54 De leerling kan in eenvoudige spreektaal anderen een beeld geven van zijn dagelijks leven.
55 De leerling kan eenvoudige standaardzinnen toepassen om iets te kopen, inlichtingen te vragen en om hulp te vragen.
56 De leerling kan in het Engels een informeel contact onderhouden, via e-mail, brief of chatten.

Bijlage 8

AKA binnen PRO

Met ingang van 1 augustus 2009 zijn we gestart met een 'pro-AKA-klas'. Deze klas is bedoeld als voorbereiding op een mogelijke plaatsing in de AKA-klas waarmee we met ingang van augustus 2010 willen beginnen. In deze AKA-opleiding werken we nauw samen met de AKA-opleiding van de RSG en met het Drenthe College.
De voorbereiding gebeurt tijdens de AVO-lessen en daarbij gebruiken we de methode Kr8. Hieronder geven we de planning aan waarmee we AKA als een reguliere mogelijkheid ter afsluiting van ons praktijkonderwijs willen realiseren.

Planning AKA-klas in PRO

- Sept.2009: Ouderavond en ondertekenen motivatiecontract

- Sept.2009: Eerste evaluatie van de pro-AKA-klas

- Nov. 2009: Evaluatie pro-Aka leerlingen a.d.v. leerlingbespreking.

- Dec.2009: Contactavond n.a.v. IOP/ stand van zaken AKA.

- Jan. 2010: Eerste evaluatie bespreking docent pro-AKA met AKA-RSG betreffende de leerstof.

- Febr. 2010: Leerlingenbespreking, tevens eerste selectie van leerlingen die kans maken op doorstroming naar AKA. Indien nodig bericht ouders
  Eerste selectie van leerlingen voor de volgende pro-AKA-klas (de voorbereidingsklas dus)

- Mei 2010: Definitieve selectie doorstroming AKA-RSG of AKA-extern.
  IOP bespreking met leerlingen.
  Bespreking keuze school aan leerlingen en ouders (telefonisch).
  Tweede evaluatie bespreking docent Pro-AKA met AKA-RSG over de leerstof.
  Tweede selectie van leerlingen die in aanmerking komen voor de
  - pro-AKA-klas

- Juni 2010: IOP bespreking ouders.
  Overdracht naar AKA.
  Definitieve leerstofbepaling pro-AKA schooljaar 2010-2011.
  Definitieve selectie leerlingen die in schooljaar 2010-2011 in aanmerking komen voor pro-AKA.
- Aug. 2010: Start tweede jaar pro-AKA.

Start eerste jaar AKA (in samenwerking met de AKA-klas van brede scholengemeenschap